

POPULAARNE SARI
MARKSISMI-LENINISMI ALALT

J. JOFFE

NÕUKOGUDE LIIDU
PÕHILISEST
MAJANDUSLIKUST
ÜLESANDEST

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Arch. eks. ARH

2/41749

A-21533I

POPULAARNE SARI MARKSISMI-LENINISMI ALALT

J. JOFFE

NÕUKOGUDE LIIDU PÕHILISEST
MAJANDUSLIKUST ÜLESANDEST

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Originaali tiitel:

Я. Иоффе

ОБ ОСНОВНОЙ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗАДАЧЕ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

Государственное издательство
политической литературы
Москва, 1956

Tõlkinud S. Härma

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

41749

ARHIIVKOGU

I. MIDA TÄHENDAB ARENENUD KAPITALISTLIKELE MAADELE MAJANDUSLIKULT JÄRELE JÕUDA JA NEIST ETTE MINNA

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni eelõhtul kirjutas V. I. Lenin sellest, et Venemaa ette on seatud halastamatu teravusega küsimus: kas hukkuda või eesrindlikele maadele majanduslikult järele jõuda ja neist ette minna.

Mispärast Vladimir Iljitš Lenin, meie suur juht ja õpetaja, kommunistliku partei ja Nõukogude riigi rajaja, püstitas selle ülesande niisuguse teravusega? Mida tähendab teistele maadele majanduslikult järele jõuda ja neist ette minna?

Kui Lenin seda kirjutas, oli maakeral umbes 100 riiki. Kuid rahvaste ja riikide saatus sõltus väikesest käputäiest suurriikidest: Inglismaast, Saksamaast, Prantsusmaast, Ameerika Ühendriikidest ja Venemaast. Peaaegu kõigile ülejäänud maadele langes osaks kurb saatus alluda ühel või teisel määral neile suurriikidele ja olla neist sõltuv.

Millel siis põhines nende viie suurriigi jõud ja võimsus?

Võib-olla sellel, et neil riikidel olid suured territooriumid?

Muidugi, territooriumi suurus on väga tähtis. Mida suurem näiteks on territoorium, seda rohkem on tavaliselt loodusvarasid. Kuid territooriumi suurus iseenesest ei saa veel määrata riigi võimsust. Nii näiteks on Brasiilia territoorium peaaegu 24 korda suurem Saksamaa territooriumist. Kuid Brasiilia osatähtsus maailma majanduses ja poliitikas on olnud palju väiksem kui Saksamaa osatähtsus.

Võib-olla avaldab riigi võimsusele otsustavat mõju elanike arv?

Elanike arvul on väga suur tähtsus. Rahvas, inimesed on ju riigi kõige suurem rikkus. Kuid elanikkonna arv iseenesest ei määra riigi jõudu ja võimsust. India elanike arv näiteks ületab peaaegu 10 korda Inglismaa elanike arvu. Ja siiski on India rohkem kui kahesaja aasta vältel täielikult sõltunud Inglismaast, kes käsutas Indias kui oma pärusmõisas. Alles pärast Teist maailmasõda saavutas India sõltumatuse ja muutus iseseisvaks riigiks.

Niisuguste riikide nagu Ameerika Ühendriikide, Inglismaa, Saksamaa ja Prantsusmaa võimsus on seletatav sellega, et need riigid olid kõigi kapitalistliku maailma maade hulgas majanduslikult kõige enam arenenud. See avaldus eelkõige selles, et neil riikidel oli kõrgeltarenenud tööstus. Neid nelja riiki võis julgelt nimetada maailma tööstuslikeks töökodadeks. Nad tootsid ligemale kolm neljandikku kogu maailma tööstustoodangust, kõik ülejäänud maad aga — ainult ühe neljandiku.

Kõrgeltarenenud tööstus võimaldas neil riikidel kogu maailm oma kaupadega üle ujutada ja suuri tulusid saada. Kapitalistlikus maailmas lahendatakse riikidevahelised tülid tavaliselt jõu abil. Need riigid aga võisid ülal pidada tugevaid armeesid, võimsaid sõjalaevastikke. Tuginedes oma võimsu-

sele, muutsid nad kümned riigid oma asumaadeks, otsustasid täielikult nende maade rahvaste saatuse üle ja sundisid tegelikult oma tahte peale kõigile ülejäänud riikidele.

Ka tsaari-Venemaa kuulus suurte riikide viisiku hulka ja rõhus teisi rahvaid. Tal oli küllalt arenenud tööstus, mis oma tasemelt oli viiendal kohal maailmas. Territooriumi suuruselt oli Venemaa maailmas esimesel kohal, elanike arvu poolest kolmandal kohal (Hiina ja India järel).

Kuid tsaari-Venemaa jäi tugevasti maha tööstuse arenemise taseme poolest Ameerika Ühendriikidest, Saksamaast, Inglismaast ja Prantsusmaast. Tööstustooteid tootis ta 14,5 korda vähem kui Ameerika Ühendriigid, mitu korda vähem kui Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa. Venemaa tööstus oli seadmetega varustatud tunduvalt halvemini kui nende nelja riigi tööstus. Kuid eriti tugevasti oli Venemaa maha jäänud rasketööstuse arendamisel: masinate ja metallide tootmise, elektrienergia tootmise, söe kaevandamise, keemiasaaduste valmistamise poolest.

Väga mahajäänud oli ka Venemaa põllumajandus. Seda hariti esiisade viisil. Venemaad tabasid perioodiliselt katastroofilised ikaldused, ja sadu tuhandeid inimesi suri nälga. Rõhuv osa elanikkonnast oli kirjaoskamatu. Lenin kirjutas: «Niisugust metsikut maad, kus rahvahulgad oleksid hariduse, valguse ja teadmiste poolest niivõrd *paljaks röövitud* — niisugust maad ei ole Euroopasse peale Venemaa enam ainsatki jäänud.»¹

Me vaatlesime lühidalt, mis määrab iga riigi jõu ja võimsuse. Ilmneb, et suurriigid olid tugevad eelkõige selle tõttu, et nad andsid palju rohkem too-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 19. kd., lk. 116.

dangut kui teised riigid, s. t. olid **majanduslikult** enam arenenud.

Kuid eri maade majandusliku arenemistaseme õigeks hindamiseks ei piisa üksnes nende poolt valmistatava toodangu koguhulga võrdlemisest; tuleb silmas pidada ka elanike arvu.

Tõepoolest. Kujutleme endale kaht ühesuguse tootmismahuga riiki. Kuid ühes riigis elab 200 miljonit elanikku, teises aga kaks korda vähem, s. o. 100 miljonit elanikku. Kas võib öelda, et need kaks riiki on oma majandusliku arenemise poolest võrdsed? Muidugi ei või. Missugune neist on enam arenenud? Ilmselt see, kus ühe elaniku kohta valmistatakse rohkem toodangut. Meie poolt toodud näites on see riik, kus elab 100 miljonit inimest.

Seega riigi majandusliku arenemise näitajaks tuleb pidada mitte üksnes tootmise üldist ulatust, arvestamata seejuures elanike arvu, vaid eelkõige tootmist elanikkonna arvu arvesse võttes. Mida rohkem riik saadusi toodab, eriti just tööstussaadusi ühe elaniku kohta, seda arenenum on ta majanduslikult. Ja vastupidi — mida vähem saadusi ühe elaniku kohta riik toodab, seda nõrgem on ta majanduslikult.

Eriti suur oli Venemaa mahajäämus kõige enam arenenud kapitalistlikest maadest just majanduslikult, s. o. tootmise ulatuselt ühe elaniku kohta. Selle mahajäämuse suuruse kohta võib otsustada järgmiste andmete põhjal:

1913. aastal oli Venemaal suurtööstuse toodangu väärtus 11 miljardit rubla. Kogu Venemaal oli tol korral 140 miljonit elanikku. Järelikult toodeti iga inimese kohta aastas tööstuskaupu 78 rubla eest. Ameerika Ühendriikides aga toodeti samal aastal tööstuskaupu ühe elaniku kohta 1670 rubla eest ehk 21 korda rohkem kui Venemaal. Inglismaal toodeti

tööstuskaupu 14 korda rohkem, Saksamaal 13 korda ja Prantsusmaal 8 korda rohkem kui Venemaal.

Venemaa oli eriti tugevasti maha jäänud masinate tootmise poolest. Masinaid toodeti ühe elaniku kohta ainult 5 rubla eest aastas. See oli 32 korda vähem kui Ameerika Ühendriikides ja 40 korda vähem kui Saksamaal.

Masinaehituse nõrk arenemine Venemaal viis selleni, et niisuguste tähtsate tööstusharude, nagu mustmetallurgia, tekstiilitööstuse, elektrijaamade, toiduainetetööstuse ja teiste varustamine masinate ja seadmetega sõltus Saksamaast, Inglismaast, Ameerika Ühendriikidest ja mõningatest teistest maadest. Seda ära kasutades avaldasid välismaa kapitalistid survet Venemaa majandusele ja poliitikale. Selle tulemusena sattus Venemaa väga tugevasse majanduslikku sõltuvusse nendest maadest. Ajaloo kogemused õpetavad, et mida nõrgem on riigis rasketööstus ja eelkõige masinaehitus, seda kergem on teistel, enamarenenud kapitalistlikel maadel teda enestele allutada, dikteerida talle oma tahet, saada sealt muinasjutulisi kasumeid.

Toome niisuguse näite:

Kuni XX sajandi 20-ndate aastateni kattis India oma puuvillase riide tarviduse sel teel, et ta vedas seda sisse teistest maadest, peaaesjalikult Inglismaalt. Esimese maailmasõja ajal (aastad 1914—1918) ehitati Indias palju tekstiilivabrikuid. Kuid sisseseaded nende jaoks osteti Inglismaalt, sest tekstiilitööstuses vajalike masinate ehituse tehaseid Indias ei olnud. India hakkas oma tekstiilitööstuse jaoks vajalike masinate osas täielikult sõltuma Inglismaast. Ta ostis sealt kõike, alates kangastelgedest ja muudest masinatest ning lõpetades tagavaraosadega nende jaoks. Muidugi etendas selles

küllaltki olulist osa asjaolu, et India oli Inglismaa koloonia. Ent kõik India suurärimehed võisid osta riidet mistahes riigist, kes neile seda müüb, masinatega aga on asi keerulisem. Töölised ja insenerid olid juba õppinud tundma inglise masinaid, kogu tööstus oli kohandatud inglise tööpinkidele. Selle tõttu oli India sunnitud ostma sisseseaded oma tekstiilitööstusele ainuüksi Inglismaalt. Ja alles siis, kui India oli saanud iseseisvaks, kui ta oli Inglise imperialismi ikke maha raputanud, alles siis hakkas India arendama rasketööstust, ehitama kõrg- ja martäänahje, masinaehitustehaseid jne. Sellesarnaseid näiteid võib tuua paljude teiste maade ajaloost ja ka teiste rahvamajandusharude kohta.

Seega siis jäi tsaari-Venemaa kaugemale maha teistest suurriikidest. Kuid Venemaa häda ei seisnud mitte üksnes selles, et ta oli majanduslikult maha jäänud kõige enam arenenud kapitalistlikest riikidest. Tema häda seisis ka veel selles, et ta ei suutnud oma mahajäämust likvideerida ja nendele maadele järele jõuda. Tööstustoodang ja eelkõige rasketööstuse toodangu tootmine ühe elaniku kohta revolutsioonieelsel Venemaal kasvas palju aeglasemalt kui teistes maades. Selle tulemusena vahemaa Venemaa ja arenenud kapitalistlike maade vahel mitte ei vähenenud, vaid kasvas.

Mis pidurdas Venemaa tööstuse, põllumajanduse, transpordi ja kultuuri arenemist? Venemaa arenemise peamiseks piduriks oli tsaari-isevalitsus, kes kõigest jõust püüdis säilitada vana, oma aja äraelanud poolfeodaalset korda.

Tsaari-Venemaa ei suutnud välismaa kapitalistidele oma võlgu maksta. Tsaarivalitsus sai Prantsusmaa, Inglismaa ja teiste maade pankuritelt suuri laene ja maksis neile tohutu suuri protsente.

Prantsuse, belgia, saksa ja teised kapitalistid riisusid halastamatult Venemaad, tuginedes tsaarivalitsuse toetusele. Venemaa oma määratu suurte rikkustega oli nende jaoks tõeliseks kullaauguks.

1917. a. oktoobris võttis tööliklass liidus töötava talurahvaga võimu enda kätte, hävitades mõisnike ja kapitalistide võimu. Sotsialistlik revolutsioon oli ainus tee, kuidas meie kodumaa võis pääseda viletsusest, mahajäämusest ja teistest riikidest sõltuvusest.

II. VÕITLUSES NSV LIIDU PÕHILISE MAJANDUSLIKU ÜLESANDE LAHENDAMISE EEST

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu tulemusena läks inimkonna ajaloos esmakordselt võim töörahva kätte, kes moodustab elanikkonna rõhuva enamuse. Vabrikute, tehaste, maa, pankade ja transpordi üleminek rahva omanduseks võimaldas meie maa rahvamajandust plaani järgi juhtima hakata. Rahvamajandus hakkas kiiresti arenema.

Ent majanduslikult oli meie maa kaugel taga teistest maadest, ja meie maa ees seisis kogu teravusega ülesanne: majanduslikult kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele järele jõuda ja neist ette minna.

Miks seda oli vaja teha?

Meie eesmärk on üles ehitada niisugune ühiskond, kus igale ühiskonnaliikmele on kindlustatud äärmiselt kõrge elatustase, võrratult kõrgem kui mistahes kõige rikkamalgi kapitalistlikul maal. Kuid selleks, et inimesed võiksid tarvitada rohkem toiduaineid, kanda häid ja ilusaid riideid, jalanõusid, elada avarates ja hästi sisustatud korterites, kasutada kaasaegse tehnika ja kultuuri kõiki hüve-

sid, tuleb toota rohkem toiduaineid ja riidet, majapidamistarbeid ja raamatuid, ehitada rohkem maju ja teatreid. Et kõike seda omada, on vaja tagada kõrge tööviljakus, varustada tööline ja kolhoosnik kõige eesrindlikuma tehnikaga. Selleks aga on vaja toota rohkem masinaid, terast, tsementi ja teisi tööstustooteid ning eriti rasketööstuse tooteid. Kommunism — see on ühiskond, kus väga palju toodetakse üldmahus ja ka iga elaniku kohta, sest see on kõigi saaduste külluse otsustav tingimus.

Kuid see ei ole veel kõik.

Meie maa asus esimesena sotsialismi ülesehitamisele. Sellepärast peab ta näitama kogu maailma töörahvale, et sotsialismil on mõõtmatud eelised kapitalismiga võrreldes, et üksnes sotsialism avab nende ees tee uuele, õnnelikule elule. Selleks on vaja toota ühe elaniku kohta raske- ja kergetööstuse tooteid ning põllumajandussaadusi rohkem kui ükskõik missugusel kapitalistlikul maal, ja kindlustada rahvale kõige kõrgem elatustase maailmas.

Lõppeks on vaja silmas pidada ka seda, et kapitalistlikud riigid on korduvalt katsunud relva jõul takistada meid sotsialistlikku ühiskonda üles ehitamast.

Näiteks otsekohe pärast Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitu püüdsid vene mõisnike ja kapitalistidega ühinenud välismaa imperialistid kukutada nõukogude võimu ja taastada meil kapitalistlikku korda. Suure Isamaasõja aastail kaitse sid meie maa töötajad uuesti relvaga käes Nõukogude riigi õigust iseseisvale olemasolule. Reas kapitalistlikes maades kutsuvad üksikud kapitalistlikud ringkonnad ka praegu üles sõjakäigule sotsialistliku leeri vastu.

Niisuguse rahvamajanduse loomine, mis oma

majandusliku arenemise taseme poolest ei jää maha kõige enam arenenud kapitalistlike riikide majandusest, on samuti meie maa sõltumatuse ja kaitsevõime tugevdamise vahend.

On täiesti selge, et nii tohutu suur ülesanne, nagu seda on peamistele kapitalistlikele maadele järele jõudmise ja neist etteminemise ülesanne, et see ülesanne ei olegi lahendatav otsekohe ja lühikese aja jooksul. Milles siis seisab asi tegelikult?

Käesoleval ajal on kapitalistliku maailma kõige suuremaks tööstusmaaks Ameerika Ühendriigid. Sellesse riiki on koondunud mitte vähem kui kolmandik kogu maailma tööstustoodangust. Tööstustoodangu mahu poolest jääb NSV Liidu tööstus senini maha Ameerika Ühendriikidest. Ameerika Ühendriigid on ka kõige suuremaks põllumajanduslike kaupade tootjaks. Lisaks sellele on elanikkonna arv NSV Liidus tunduvalt suurem kui Ameerika Ühendriikides. Kui Ameerika Ühendriikides on 167 miljonit inimest, siis meil on rohkem kui 200 miljonit, see on peaaegu viiendiku võrra rohkem.

Järelikult, selleks et kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele järele jõuda toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta, peame me tootma saadusi rohkem kui Ameerika Ühendriigid, vähemasti ühe viiendiku võrra rohkem. Kuid me oleme seadnud endile ülesandeks mitte ainult järele jõuda, vaid ka ületada Ameerika Ühendriigid toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta. See aga tähendab, et tootmise mahu poolest peab NSV Liit Ameerika Ühendriikidest veel rohkem ette jõudma.

Oleks ekslik arvata, et NSV Liidu põhiline majanduslik ülesanne lahendatakse ainult siis, kui NSV Liit hakkab tootma kõiki saadusi: autosid ja

naftat, tsinki ja sütt, suhkrut ja paberit jne. ühe elaniku kohta rohkem kui Ameerika Ühendriikides. Kui me püstitaksime endile niisuguse ülesande, siis tähendaks see, et me peame looma täpselt niisamasuguse tööstuse ja põllumajanduse struktuuri, nagu Ameerika Ühendriikides. Muide Ameerika Ühendriikide majandus on kapitalistlik majandus kõigi selle iseärasuste ja puudustega. Juba enne sõda toodeti NSV Liidus ühe elaniku kohta suhkrut rohkem kui ühe elaniku kohta Ameerika Ühendriikides. Kas see ehk tähendab, et meil ei ole vaja suurendada suhkru tootmist? Muidugi ei tähenda. Me toodame 17 kilogrammi suhkrut elaniku kohta aastas, kuid sellest on meile vähe. Ameerika Ühendriikides toodetakse suhkrut vähe. Ameerika kapitalistid peavad endile kasulikumaks vedada suhkrut sisse Kuuba saarelt. Neil on seal laialdased suhkru- pilliroo istandused, ja seal on neil võimalus maksta töölistele sõna tõsisel mõttes krosse.

Ameerika Ühendriikides ei toodeta niklit — nad ostavad seda Kanadast; seal ei toodeta ka ingliskina ja paljusid teisi metalle. Nõukogude Liidus leiduvad loodusvarad võimaldavad toota kõiki neid metalle sel määral, mis rahuldab meie maa vajadused.

Sellepärast me seame endile ülesandeks anda ühe elaniku kohta rohkem toodangut, kui seda toodetakse Ameerika Ühendriikides või teistes peamistes kapitalistlikes maades. Kui aga jutt on sellest, kui palju iga üksikut saadust tuleb toota, siis tuleb meil arvestada, kuivõrd selle tootmine vastab meie maal kommunistliku ühiskonna ülesehitamise huvidele, kas see on kooskõlas nõukogude rahva elatus- taseme tõstmise ülesande täitmisega. Hoolitsus rahva heaolu eest on kommunistliku partei tegevuse kõrgeim seadus.

Nõukogude Liit hakkas peamistele kapitalistlikele maadele majanduslikult järelejõudmise ülesannet lahendama sel ajal, mil tema tööstus oli väga nõrk, mõned tähtsad tööstusharud aga puudusid hoopiski. Faktiliselt tuli kogu tööstus uuesti luua. Mitte ainult toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta, vaid ka tööstustoodangu üldmahu poolest oli Nõukogude Liit 1928. aastal, esimese viisaastaku eelõhtul, kaugel taga Ameerika Ühendriikidest ja peamistest Euroopa maadest: Inglismaast, Saksamaast ja Prantsusmaast.

Sellepärast seisis Nõukogude Liidu ja kapitalistlike maade vahelise majandusliku võistluse esimesel etapil meie ees ülesanne — **tööstustoodangu üldmahu** poolest kõigile Euroopa riikidele järele jõuda ja neist ette minna ning selle näitaja osas Ameerika Ühendriikidele läheneda. See ülesanne täideti esimese ja teise viisaastaku (aastad 1929—1938) eduka täitmise tulemusena.

Kaasaegse tehnikaga varustatud võimsa tööstuse loomisega likvideeris Nõukogude Liit oma tehnilise ja majandusliku mahajäämuse. Põllumajanduslikust maast muutus ta eesrindlikuks industriaalriigiks. Nüüd muutus juba tegelikult võimalikuks võrdlemisi lühikese aja jooksul kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele majanduslikult järele jõuda ja neist ette minna.

Seda arvesse võttes püstitas 1939. aastal toimunud kommunistliku partei XVIII kongress NSV Liidu põhilise majandusliku ülesandena — **kõige lühema aja jooksul kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele tootmise ulatuselt ühe elaniku kohta järele jõuda ja neist ette minna.**

Alanud sõda katkestas nõukogude rahva rahuliku loova töö. Sõda tõi enesega kaasa tohutu suuri purustusi. Kümned tuhanded vabrikud ja tehased,

sajad elektriijaamad ja suured sillad, kümned tuhanded kilomeetrid raudteeliine, sajad tuhanded elumajad — kõik see põletati, lasti õhku, hävitati. Hukkus miljoneid inimesi — meie kõige suurem vara.

Pärast sõja lõppu tegi Nõukogude Liit suurt tööd rahvamajanduse taastamisel ja edasiarendamisel. Meie maa suutis jälle asuda põhilise majandusliku ülesande elluviimisele. Selle ülesande täitmise vajalikkust rõhutati eriti otsustavalt kommunistliku partei XX kongressil.

Kuid ei või öelda, et käesoleval ajal on põhilise majandusliku ülesande lahendamise tingimused jäänud nendekssamadeks mis enne sõdagi. Nad muutusid ja on Nõukogude Liidu jaoks soodsamad.

Uueks tuleb pidada eelkõige seda, et Nõukogude Liit ei ole ainus sotsialistlik maa. Rohkem kui kolmandik kogu maakera elanikkonnast katkestas alaliseks sidemed kapitalismiga. Sotsialistlikud riigid hõlmavad rohkem kui veerandi kogu maakera territooriumist.

Sotsialistliku leeri maade vahel valitsevad vastastikuse abistamise ja koostöö sõbralikud suhted. Need maad abistavad üksteist tootmisalaste ja teaduslike ning tehniliste kogemuste vahetamise teel, kooskõlastavad rahvamajandusplaane, vahetavad laialdaselt tööstus- ja põllumajandussaadusi.

Sotsialistlik leer ühendab erinevate looduslike tingimuste ja loodusvaradega maid, tööstuse ja põllumajanduse struktuuri ja arenemistaseme poolest erinevaid maid jne. Selle tõttu on võimalus kindlaks määrata, missuguste toodanguliikide tootmisele peab üks või teine maa spetsialiseeruma.

Nii näiteks nafta ja gaasi leiukohtade poolest rikas Rumeenia võib teisi maid varustada nafta ja

gaasiga, Poola — söega, Tšehhoslovakkia, kus on kõrgeltarenenud masinaehitus ja kvalifitseeritud kaader, — komplitseeritud masinatega. Ei ole tingimata tarvilik, et kõik sotsialistliku leeri maad toodaksid näiteks kuullaagreid või autosid. Oleks parem, kui nende toodete tootmine kontsentreeritaks ühte-kahte riiki, kel on selleks kõige soodsamad tingimused. Sedasama võib öelda ka paljude teiste toodanguliikide kohta.

Kuid sotsialistliku leeri maade spetsialiseerimine võib areneda üksnes nende maade omavahelise koopereerumise tingimustes, nende vahel kõige tihedamate tootmissidemete loomise tingimustes.

Suurt osa sotsialismimaade majanduse arendamisel etendab Nõukogude Liit kui kõige enam arenenud sotsialistlik maa. Nii näiteks ehitatakse praegu NSV Liidu abiga rahvademokraatiamaades 446 ettevõtet ja 96 eritsehhi ja seadeldist. Nõukogude Liit omakorda saab sotsialistliku leeri maadest paljusid raske-, kerge- ja toiduainetetööstuse tooteid. Ainuüksi 1955. aastal moodustas NSV Liidu kaubavahetus rahvademokraatiamaadega umbes 20 miljardit rubla.

Edaspidi need sidemed tugevnevad veelgi, mis kiirendab meie ees seisva põhilise majandusliku ülesande lahendamist.

Sotsialismileeri kõrval eksisteerib maailmas ka kapitalismileer. Sotsialistlikud maad peavad oma tootmise mahu kõrvutama kapitalistlike riikide tootmise mahuga nii kogutoodangu seisukohalt kui ka arvestuses ühe elaniku kohta. See näitaja peegeldab kahe süsteemi vahelise võistluse kõige üldisemaid tulemusi.

Siis seisab uus veel selles, et pärast sõjajärgseil aastail on Nõukogude Liit saavutanud määratu

suuri edusamme tööstuse arendamisel ja kõigi rahvamajanduse harude jaoks vajaliku kaadri loomisel. NSV Liidul on praegu olemas niisugune kaader ja niisugune tehnika, et ta suudab lahendada iga-suguseid tehnilisi ülesandeid.

Ent nende kapitalistlike riikide majandus, kellele me tootmistaseme poolest järele pidime jõudma, ei püsi ka muutumatuna.

Ameerika Ühendriikides kasvas tootmine sõja ajal tunduvalt. Kui 25 sõjaeelse aasta kestel tööstustoodang ühe elaniku kohta Ameerika Ühendriikides suurenes väga vähe (tööstustoodang kasvas ainult 15 protsendi võrra), siis sõja ajal kasvas tootmine peaaegu kaks korda. Sõda peeti tuhandeid kilomeetreid Ameerika Ühendriikide piiridest eemal. Mitte ükski vaenlase lennuk ei lennanud Ameerika kohal. Ka inimkaotused ei olnud suured. Nii näiteks autoõnnetuste tagajärjel hukub Ameerika Ühendriikides igal aastal rohkem inimesi kui neid hukkus sõja ajal.

See, et sõja ajal Ameerika Ühendriikides tootmine ühe elaniku kohta kasvas, muudab meie ülesande keerukamaks. Et praegu Ameerika Ühendriikidele ühe elaniku kohta toodetava toodangu hulga poolest järele jõuda ja Ühendriikidest ette minna, peame me tootma saadusi tunduvalt rohkem kui me kavatsesime 1939. aastal, mil partei XVIII kongress püstitas meie maa ette põhilise majandusliku ülesande.

Tänu pidevale ja kiiretempolisele tööstusliku tootmise kasvule on Nõukogude Liit saavutanud suurt edu põhilise majandusliku ülesande lahendamisel. Kui kiiresti liigub meie maa edasi, selle üle võib otsustada alljärgneva tabeli alusel, mis näitab, mitmendal kohal tööstustoodangu tootmise poolest meie maa oli 1928. ja 1955. aastal.

Tööstusharud	1928. aastal		1955. aastal	
	maailmas	Euroopas	maailmas	Euroopas
Kogu tööstustoodangu tootmise poolest	5	4	2	1
Elektrienergia tootmise poolest	10	7	2	1
Sõekaevandamise poolest	6	5	2	1
Malmivalu poolest	6	5	2	1
Terasevalu poolest	5	4	2	1
Masinate tootmise poolest	4	3	2	1
Superfosfaadi tootmise poolest	18	14	2	1
Puuvillase riide tootmise poolest	4	2	2	1
Jalanõude tootmise poolest	5	4	2	1

Käesoleval ajal on tööstuslik tootmine ühe elaniku kohta NSV Liidus 3 korda kõrgem kui enne sõda. Ameerika Ühendriikides on see aga ligemale 2 korda kõrgem.

Tootmise arenemise kiire tempo võimaldas tunduvalt vähendada vahet NSV Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel ühe elaniku kohta toodetava tööstustoodangu osas, ehkki see vahe on praegugi veel suur.

Väga näitlik on võrrelda NSV Liitu ja kõige arenenumaid kapitalistlikke maid tähtsamate toodanguliikide tootmise osas.

Elektrienergia — see on kaasaegse tootmise energeetiline alus. Mida rohkem ühel maal elektrienergiat toodetakse, seda kõrgem on seal tootmistehnika, seda eesrindlikum on see maa tehnilises suhtes. Mitte juhuslikult ei iseloomusta revolutsioonilise Venemaa mahajäämust eriti ilmekalt see fakt, et see määratu suur maa elektrienergia tootmise üldmahu poolest oli maailmas 15-ndal kohal, ühe elaniku kohta toodetava elektrienergia poolest aga ühel viimastest kohtadest maailmas.

1937. aastal toodeti NSV Liidus ühe elaniku kohta 218 kilovatt-tundi elektrienergiat, Ameerika Ühendriikides aga 1137 kilovatt-tundi, see on 5,2 korda rohkem. 1955. aastal tootsime me juba 861 kilovatt-tundi, Ameerika Ühendriikides aga kasvas elektrienergia tootmine selleks ajaks 3782 kilovatt-tunnini, seega 4,4 korda rohkem kui meil. 1960. aastal toodab NSV Liit 1524 kilovatt-tundi, see on peaaegu samapalju, kui palju toodab Lääne-Saksamaa praegu, rohkem kui toodetakse Prantsusmaal ja pisut vähem kui Inglismaal.

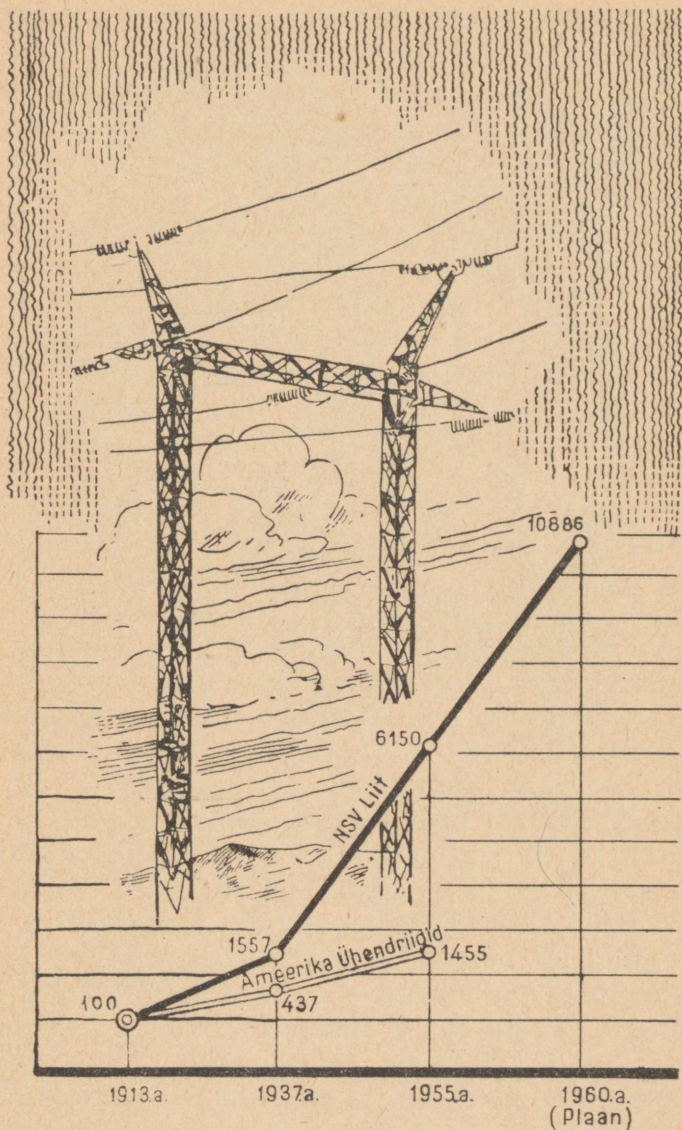
Kujuka ülevaate ühe elaniku kohta toodetava elektrienergia tootmise kasvu tempost NSV Liidus ja Ameerika Ühendriikides annab diagramm (vt. leheküljel 19).

Maa majandusliku võimsuse jaoks on suure tähtsusega **terasesulatamise** ulatus. Mida rohkem ühel maal sulatatakse terast, seda rohkem suudab ta välja lasta masinaid ja seadmeid, ehitada tehaseid, elumaju, laiendada raudteede võrku. Terasesulatamine on iga maa tehnilise ja majandusliku arenemise tähtsamaid näitajaid.

Näiteks Aafrikas ja Ladina-Ameerikas elab umbes 400 miljonit inimest. Toodetakse seal aga ainult umbes 3 miljonit tonni terast aastas. Ladina-Ameerika ja Aafrika maad on nõrgalt arenenud, majanduslikus suhtes maha jäänud, osa nende kontinentide territooriumist on kolooniatena hõivatud arenenud kapitalistlike maade poolt.

Samal ajal aga territooriumi poolest väikeses Belgias, kus on umbes 9 miljonit elanikku, toodetakse peaaegu 5 miljonit tonni terast aastas. See on majanduslikult arenenud kapitalistlik maa, kel on laialdased koloniaalvaldused.

Nõukogude Liit sulatab praegu 45 miljonit tonni terast aastas. Mõssugusel määral on terase toot-



ÜHE ELANIKU KOHTA TOODETAVA ELEKTRIENERGIA TOOTMISE KASVU TEMPO NSV LIIDUS JA AMEERIKA ÜHENDRIIKIDES
(protsentides 1913. aastaga võrreldes).

mine NSV Liidus kasvanud, selle kohta võib otsustada järgmiste faktide varal:

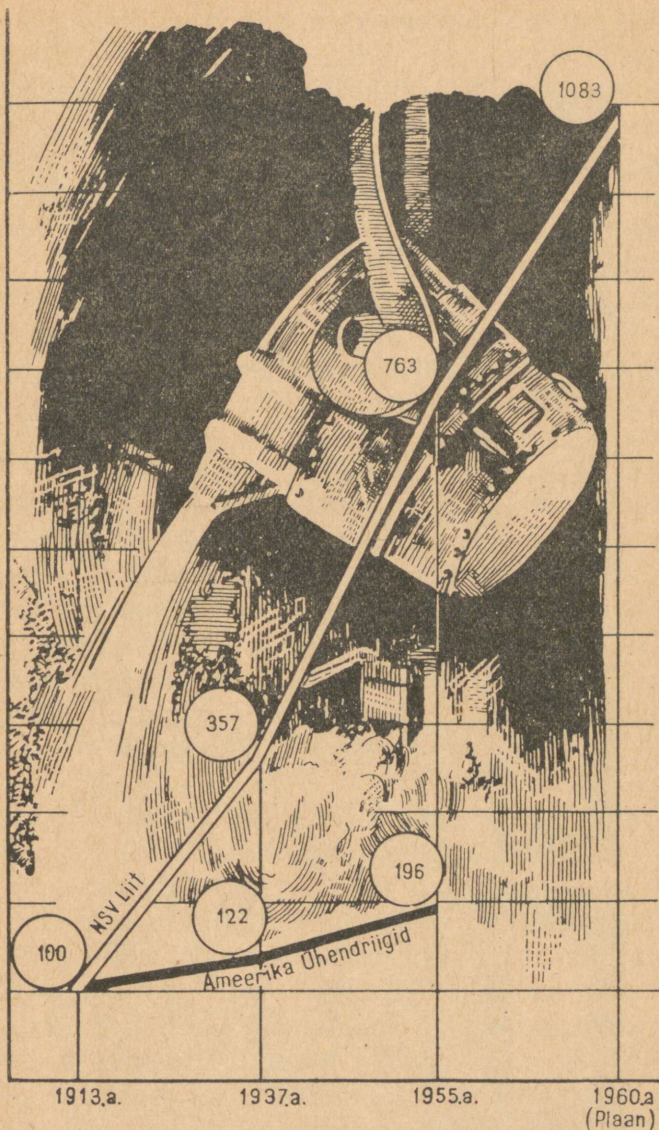
1928. aastal tootsime me terast vähem kui Inglismaa ja Saksamaa. Praegu aga toodame me rohkem kui need kaks maad kokku.

1937. aastal sulatati NSV Liidus ühe elaniku kohta terast 107 kilogrammi, Ameerika Ühendriikides aga 399, s. o. peaaegu 4 korda rohkem. 1955. aastal sulatasime me 229 kilogrammi terast, Ameerika Ühendriigid aga 642, s. o. ikka veel peaaegu kolm korda rohkem. 1960. aastal moodustab terasesulatamine NSV Liidus 325 kilogrammi. See on rohkem kui praegu Prantsusmaal ja pisut vähem kui Lääne-Saksamaal ja Inglismaal.

Tähendab, ka terasesulatamine kasvab meil kiiremini kui kapitalistlikes maades. Eriti kujukalt võib seda näha diagrammilt (vt. lehekülg 21).

Rahvamajandusele on suure tähtsusega kütta-aine, eriti **süsi**, mis on tööstuse leib. Toodetud söe kogusest ja selle kohaletoimetamisest sõltub tehaste, vabrikute, paljude elektrijaamade, raudteetranspordi häireteta töö. Süsi on väga väärtuslik tooraine keemiatööstusele.

1937. aastal toodeti NSV Liidus ühe elaniku kohta 719 kilogrammi sütt, Ameerika Ühendriikides aga 3493, s. o. peaaegu 5 korda rohkem. 1955. aastal kasvas söetootmine meil 1696 kilogrammile, Ameerika Ühendriikides aga vähenes söetootmine tunduvalt ja moodustas 2707 kilogrammi. 1960. aastal toodame 2457 kilogrammi sütt. See on peaaegu sama palju nagu praegu Lääne-Saksamaal ja Ameerika Ühendriikides. Prantsusmaast jõudsime me söe tootmisel juba ette. Kuid Inglismaast jääme me veel maha. Seal toodeti 1955. aastal ühe elaniku kohta 4422 kilogrammi sütt.



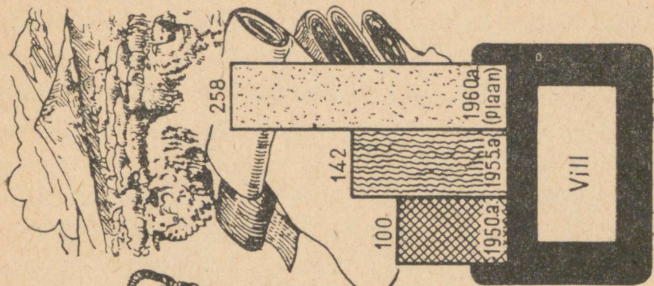
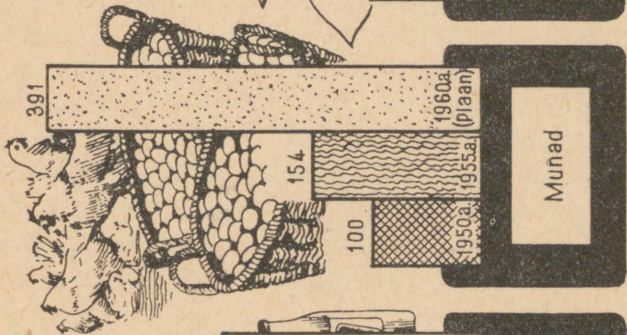
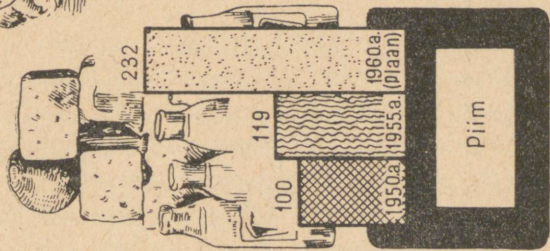
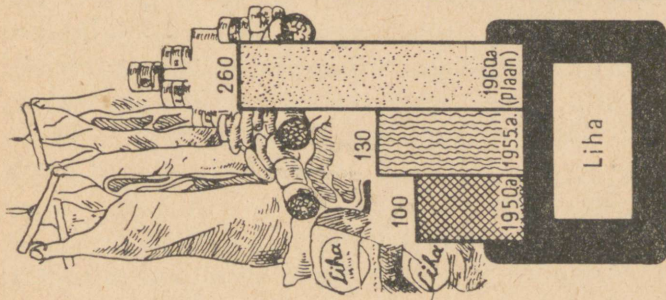
ÜHE ELANIKU KOHTA TOODETAVA TERASE TOOTMISE KASVU TEMPO NSV LIIDUS JA AMEERIKA ÜHENDRIIKIDES
(protsentides 1913. aastaga võrreldes).

Mis puutub **tsemendisse**, sellesse tähtsasse ehitusmaterjalisse, siis 1937. aastal tootis NSV Liit seda ühe elaniku kohta 33 kilogrammi, Ameerika Ühendriigid aga 156, s. o. peaaegu 5 korda rohkem; 1955. aastal tootsime me 114 kilogrammi ja 1960. aastal toodame 262, samal ajal kui Ameerika Ühendriikides tsemendi tootmine 1955. aastal moodustas 313 kilogrammi.

Üks kapitalistlike maade majandusliku arenemise iseärasusi on stagnatsioon **rahvatarbeesemeid** tootvate tööstusharude arenemises. Piisab, kui öelda, et rasketööstuse toodete tootmise tunduva kasvu tingimustes on tekstiili tootmine viimase 15 aasta jooksul Lääne-Euroopas kasvanud 5—6 protsenti, Ameerika Ühendriikides aga toodetakse riiet praegu vähem kui enne sõda. NSV Liidus kasvab rasketööstuse kasvu baasil kerge- ja toiduainetetööstuse toodete tootmine aastast aastasse. Nii näiteks toodeti enne sõda NSV Liidus ühe elaniku kohta puuvillast riiet 20 meetrit aastas, Ameerika Ühendriikides aga — umbes 60 meetrit; nüüd toodame me 30 meetrit, Ameerika Ühendriigid aga 55 meetrit.

Kapitalistlike maade toiduainetetööstus tammub palju aastaid paigal. Kooskõlas NLKP XX kongressi otsustega peab NSV Liidus lähema 5 aasta jooksul põhiliste toiduainete tootmine ühe elaniku kohta kasvama: suhkru tootmine peaaegu 2 korda, taimeõli tootmine rohkem kui poolteist korda, kondiitrisaaduste ja konservide tootmine 70 protsendi võrra. Allpool toodud diagramm näitab, kuidas meil on suurenenud põhiliste loomakasvatussaaduste liikide tootmine (vt. lehekülg 23).

Toodud arvude varal saab selgeks, et me ei katse Ameerika Ühendriikidele, Saksamaale või



LOOMAKASVATUSSAADUSTE TOOTMISE KASV NSV LIIDUS
(protsentides 1950. aastaga võrreldes).

Inglismaale järele jõuda üheaegselt kõigi saaduste tootmise osas. Mõnede toodete tootmiselt ühe elaniku kohta me juba oleme ette jõudnud Ameerika Ühendriikidest, mõnede toodete osas jõuame Ameerika Ühendriikidele järele kuuendal viisaastakul, üksikute toodete osas — seitsmendal viisaastakul ja isegi mõnevõrra hiljem.

Valitsus tegi NSV Liidu Plaanikomisjonile ülesandeks koostada meie maa rahvamajanduse arendamise plaan lähema 10—15 aasta kohta. NSV Liidu ja teiste maade rahvamajanduse arenemise ajaloo tundmaõppimise ja sotsialistliku majanduse eeliste kõige hoolikama arvessevõtmise alusel määratakse selles plaanis kindlaks NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamise konkreetset tähtsajad, näidatakse, missuguste kaupade osas ja millal me jõuame järele kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta.

NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamine tähendab saaduste külluse loomist. Sellega teeb nõukogude rahvas uue sammu üleminekul sotsialistlikult jaotamiselt töö järgi kommunistlikule jaotamisele tarviduste järgi.

Seoses sellega kerkib tahes-tahtmatult küsimus: miks Ameerika Ühendriikides, kellele meie peame **järele jõudma** toodangu hulga poolest ühe elaniku kohta, on tarbimistase mitteküllaldane? Sest kui kokku arvata, kui palju tarbeesemeid toodetakse Ameerika Ühendriikides ühe inimese või ühe perekonna kohta, siis järeldub, et kõik inimesed seal peaksid elama jõukalt.

Selleks et sellele küsimusele vastata, peab arvesse võtma, et tootmine ühe elaniku kohta ja iga töötaja isiklik tarbimine kodanlikus riigis pole kaugeleki üks ja seesama. Ameerika Ühendriikides,

nagu teisteski kapitalistlikes riikides kuuluvad maa, vabrikud, tehased, raudteed, laevad, üldse kõik maa rikkused üksnes elanikkonna väikesele osale — kapitalistide klassile. Tööraha ekspluaateerimise tagajärjel saavad kapitalistid kolossaalseid sissetulekuid. Ameerika majandusteadlased on välja arvestanud, et mitte vähem kui ühe kuuenniku kõigist Ameerika Ühendriikides toodetavaist kaupadest moodustavad luksusesemed. Need on paleed, luksusjahid, väärisasjad ja nii edasi. Nende tootmiseks kulutatakse miljardeid dollareid, rahva tarbimisse aga, ekspluateeritavate klasside tarbimisse nad muidugi ei jõua.

Selle tõttu ei tohi rahva elu üle kapitalistlikes riikides otsustada üksnes keskmiste arvude järgi, sest need moonutavad tegelikku olukorda. Seda võib näha lihtsa näite varal. Kujutleme endale 5 perekonda. Ühele neist perekondadest kuulub miljon dollarit, neljal perel ei ole aga midagi. Kui palju tuleb keskmiselt raha iga perekonna kohta? 200 000 dollarit. Esimesel pilgul näib, et kõik nad on jõukad, nende hulgas pole ühtki vaest. Tegelikult on pilt aga hoopis teistsugune.

Mõningal määral keerukamal kujul, kuid sisuliselt niisamuti moonutavad elanikkonna mitmesuguste kihtide tõelist elupilti iga kapitalistliku riigi keskmised arvud. Kui kokku arvata Ameerika Ühendriikides olemasolevate tubade üldarv ja jagada paberi peal see arv elanike arvuga, siis saaks rahuldava pildi Ameerika rahva korteriolude kohta. Kuid see on nii ainult paberil. Kuidas on see aga tegelikult? Tegelikus elus on nii: tuntud miljõnäril Pierre Dupont'il on maja 200 toaga, miljõnäril Stotesbury'l on maja 145 toaga, mõnekümnel tuhandel teisel suurkapitalistil on paleed sadade tubadega, miljonid lihtsad perekonnad aga kannu-

tavad suurt korteripuudust, sest korteriüür on väga kõrge.

Kapitalistlike maade isikliku tarbimise keskmiste arvude taha varjavad kodanlikud teadlased väikese grupi ekspluataatorite luksuse ja laiade töörahvahulkade raske olukorra.

Nõukogude Liidus koosneb kogu elanikkond töötajaist. Kuid see ei tähenda, et oleks olemas võrdsus tarbimises. Nõukogude inimese elatustase sõltub tema poolt saadava palga suurusest või välja-töötatud normipäevade hulgast ja nende täisväärtuslikkusest. Palga suurus ja normipäevade hulk sõltuvad omakorda töötajate poolt tehtud töö hulgast ja nende töö kvaliteedist. Kapitalistlikes maades saab kõige suuremaid sissetulekuid just see, kes elab teiste töö arvel, töörahva arvel. Kapitalisti tulud on tööliste tuludest sageli sadu ja tuhandeid kordi suuremad. See ei ole erinevus ühe klassi piires või ühe pere piires nagu meil. See on erinevus kahe vastandliku klassi vahel, ekspluataatorite ja ekspluateeritavate vahel.

Nõukogude Liidus lähevad kõik toodetavad tarbeesemed töötajaile, sest NSV Liidus peale töötajate ja nende perekondade teisi elanikkonna gruppe ei ole. Kapitalistlikes maades ei sõltu aga töötajate tarbimistase vahetult tootmise ulatusest.

On vaja ka silmas pidada, et kapitalistlikes maades sageli osa toodetud toodangust ei lähe tarbimiseks, vaid hävitatakse.

Eriti suure ulatuse omandab materiaalsete väärtuste hävitamine majanduskriiside ajal. Kapitalisti huvitab ainult üks asi: saada võimalikult suurt kasumit. Ja väga sageli on talle kasumi kõrgel tasemel hoidmiseks kasulikum hävitada osa kaupu, kui alandada hindu. Töötajad ei saa osta neid kõrgete hindadega kaupu, ehkki nad neid vajaksid,

sest nende palgad on väikesed. Ja nii toimuvad sündmused, mis on sellevõrra vasturääkivad tervele mõistusele, et isegi kodanlikud ajakirjanikud tunnistavad, et kõik see meenutab hullumaja. Miljonid tonnid nisu, liha, puu- ja juurvilja lastakse halvaks minna, hävitatakse, heidetakse merre. Tuhanded tonnid suhkrut, kartuleid ja muid toiduaineid valatakse üle petrooleumiga. Mõned aastad enne sõda uputati Brasiilias 70 miljonit kotti kohvi. Erilaevastik heitis kohvi merre. See materiaalsete väärtuste hävitamine toimub siis, kui rahva häda on eriti suur, kui riigis on miljonid töötud.

1955. aastal ilmus teadaanne selle kohta, et Ameerika Ühendriikide valitsus soovitas hindade kõrgelhoidmise eesmärgil kasutada nisu, rukist, riisi ja kondenseeritud piima karja söötmiseks. Ja seda tehakse vaatamata sellele, et miljonid ameeriklased tunnevad puudust neist toiduainetest. Näiteks ameerika arstid arvestasid välja, kui palju piima, mune ja köögivilja peavad tarvitama lapsed, et normaalselt kasvada ja areneda. Hiljem viidi läbi 59 000 lapse uurimine 38 osariigis, mis näitas, et ainult kolmandik lapsi toitub normaalselt.

Kas on vaja kõnelda sellest, et Nõukogude Liidus on niisugused faktid lihtsalt mõeldamatud ja inimene, kes hakkaks hävitama produkte, pandaks tegelikult hullumajja või vanglasse.

Lõppeks ei saa unustada kapitalistlike maade tohtu suuri sõjalisi kulutusi. Valmistudes sõjaks, kapitalistlikud riigid ja esijoones Ameerika Ühendriigid loovad mitmesuguste metallide, kütteaine ja toiduainete määratu suuri tagavarasid. Toodetakse tuhandeid lennukuid, tanke, kuulipildujaid, palju aatomipomme. Mõningates riikides kulub sõjale

ettevalmistamiseks pisut vähem kui veerand kogu toodetavast toodangust.

Kui kõike seda arvesse võtta ja toodetud tarbimisesemete hulka võrrelda nende tarbimisesemete hulgaga, mis läheb vahetult tarbimiseks, siis selgub, et vaatamata tootmise suurele tõusule ei ole töörahvahulkade tarbimise tase kapitalistlikes maades kõrge.

Kõigest sellest võib teha järgmise järelduse: kui Nõukogude Liit lahendab põhilise majandusliku ülesande, tähendab — jõuab peamistele kapitalistlikele maadele järele ja läheb neist ette toodangu ulatuse poolest ühe elaniku kohta, siis jätab ta kaugemale enda taha kõik maailma kapitalistlikud maad ka tarbimise taseme poolest ühe elaniku kohta.

Põhilise majandusliku ülesande peavad nõukogude inimesed lahendama kõige lühema aja jooksul. Selleks aga on vaja, et NSV Liidu rahvamajandus areneks lakkamatult ja kiire tempoga. Vaatleme seda küsimust üksikasjalisemalt.

III. TOOTMISE ARENDAMISE KIIRE TEMPO ON PÕHILISE MAJANDUSLIKU ÜLESANDE LAHENDAMISEKS KÕIGE TÄHTSAM

Selleks et järele jõuda kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele, peab Nõukogude Liit oma rahvamajandust arendama veel kiirema tempoga kui kapitalistlikud maad. Selleks aga, et eelkäijale järele jõuda, peab temast veel kiiremini liikuma.

Vaatame, missuguse tempoga areneb rahvamajandus meie maal ja kapitalistlikes maades.

Võtnud võimu oma kätte, organiseerisid meie maa töötajad rahvamajanduse juhtimise täiesti uut moodi. Meie maa tööstus hakkas pidevalt ja kiire tempoga kasvama.

Kapitalistlikes maades pole võimalik tootmise pidev kasv enam-vähem pikema aja jooksul. Mõne aja järel tootmise kasv asendub seal tootmise määratu suure vähenemisega; hiljem algab uuesti tootmise tõus, millele järgneb järjekordne langus. See on seletatav asjaoluga, et kapitalistlike maade rahvamajandus kannatab hirmsa ja parandamatu haiguse — teatud vaheaegade järel korduvate majanduskriiside all, mis põhjustavad kapitalistlike riikide tööstuse arenemise tempo järsku aeglustumist. Tõusu- ja langusperioodide vaheldumine toimub stiihiliselt, inimese tahtest sõltumatult. Küsige ükskõik missuguselt inimeselt, kes elab kapitalistlikul maal, mis saab tööstusest poole aasta, aasta, viie aasta pärast. Ja te saate kõige tõenäolisemalt niisuguse vastuse: «Seda ei tea keegi ega võigi teada. Võib-olla tööstus kasvab, võib-olla tammub paigal, võib-olla aga ka vähendab tootmist».

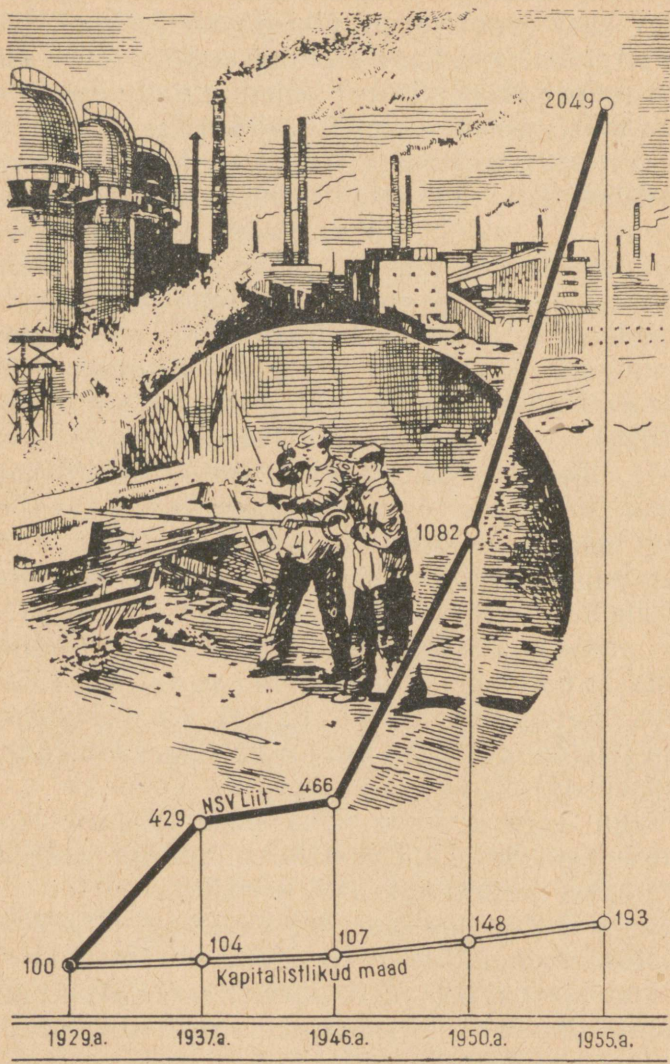
Täielikuks vastandiks sellele on NSV Liidu tööstuse arenemine. Kahe sõja vahelises kahekümneaastases perioodis ei olnud ühtki aastat, kus tööstus oleks tammunud samal paigal või vähendanud oma toodangut. Sama toimus ka Suure Isamaasõja järgseil aastail.

Väga selgesti võime näha meie tööstuse kasvu tempo eeliseid kapitalistlike maadega võrreldes järgmises diagrammis (vt. lehekülg 30).

Iga inimene, kes kas või natukenegi jälgib meie tööstuse arengut, ütleb veendunult, et meie tööstus ka kuu aja pärast, aasta pärast, viie aasta pärast areneb pidevalt ja suurendab aasta-aastalt oma toodangu mahtu.

Kuid NSV Liidu tööstus mitte üksnes ei arene pidevalt. Ta kasvab ka mitu korda kiiremini kui mistahes kapitalistliku riigi tööstus.

Kaasaegse tehnika tingimustes on tööstuse või-



TÖÖSTUSTOODANGU KASVU TEMPO NSV LIIDUS
 JA KAPITALISTLIKES MAADES
 (protsentides 1929. aastaga võrreldes).

malused tootmise laiendamiseks erakordselt suured. Üks ameerika professor kirjutas juba enne sõda, et elanikkonna võib «üle ujutada», üle külvata, sõna otseses mõttes üle kuhjata toidu- ja riiete küllusega, luksusesemetega, mida ükski, ka kõige utopistlikum unistaja kõige julgemates fantaasiates ei osanud enesele isegi ette kujutada. Kuid neid tootmise kasvu piiramatuid võimalusi ei saa kapitalistlikes maades kasutada. Kapitalistidel ei ole kellelegi turustada niisugust toodete hulka, sest tarbeesemete peamiseks ostjateks on töötajad, kuid nende sissetulekud on väga väikesed.

Nõukogude Liidus ei ole inimese ekspluateerimist inimese poolt. Aastast aastasse kasvab tööliste ja teenistujate arv, suurenevad nende sissetulekud, alanevad kaupade hinnad, tõuseb rahva kultuuritase. Nõudmise kasv ennetab tootmise kasvu ja ergutab tootmist. Mitte kasum, vaid kogu rahva järjest kasvavate vajaduste rahuldamine on sotsialistliku tootmise eesmärk.

Selleks et sotsialistliku ühiskonna liikmete tarbimine võiks pidevalt kasvada, tuleb suurendada saaduste tootmist ühe elaniku kohta. Sellepärast on nõukogude rahvas eluliselt huvitatud NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamisest.

Selleks et lahendada põhiline majanduslik ülesanne, tuleb arendada kiires tempos mitte ainult tööstust, vaid ka põllumajandust.

Põllumajanduse ees seisab ülesanne: luua kõigi toiduainete küllus ning varustada meie kerge- ja toiduainetetööstust küllaldase hulga toorainega.

Meie maa on üks suuremaid põllumajandussaaduste tootjaid. Me oleme esimesel kohal maailmas nisu, rukki, odra, kaera, suhkrupeedi ja rea teiste kultuuride tootmise poolest.

Peamisi toidukultuure — nisu ja rukist — too-

dame me ühe elaniku kohta mitu korda rohkem kui Ameerika Ühendriigid, rääkimata Saksamaast, Prantsusmaast ja Inglismaast. Kuid kui võrrelda kõigi teraviljakultuuride tootmist, kaasa arvatud ka söödakultuurid (oder, kaer ja mais), siis selgub, et Ameerika Ühendriikides toodetakse teravilju ühe elaniku kohta tunduvalt rohkem kui meil.

Ameerika Ühendriikides moodustab mais rohkem kui poole kogu teraviljasaagist. Võimas sööda- baas, mis on loodud peamiselt maisi tootmise varal, annab Ameerika Ühendriikidele võimaluse pidada suurel hulgal veiseid, sigu, kodulinde ja, mis eriti oluline, saavutada loomakasvatuse suur produktiivsus: suur piimatoodang, veiste suur tapakaal, suured põrsapesakonnad jne.

Looma- ja linnukasvatussaaduste — liha, piim, munad jne. — tootmine ühe elaniku kohta on NSV Liidus samuti madalam kui Ameerika Ühendriikides.

Kommunistliku partei XX kongress püstitas meie maa ette ülesande järele jõuda kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele mitte ainult ühe elaniku kohta toodetava tööstustoodangu ulatuse poolest, vaid ka põllumajandustoodangu poolest: teravilja- ja tehniliste kultuuride ning loomakasvatussaaduste poolest.

1960. aastaks peab NSV Liidu põllumajandus, vastavalt partei XX kongressi otsustele, tõstma teraviljasaagi 11 miljardile puudale, mis annab iga elaniku kohta pisut rohkem kui 50 puuda aastas. 1955. aastal oli teraviljasaak Ameerika Ühendriikides ligemale 9 miljardit puuda.

Missugused on teed selle ülesande lahendamiseks?

Teraviljatootmise suurendamiseks on kahe viimase aasta jooksul üles küntud mitukümmend mil-

jonit hektarit uudis- ja jäätmaid. Juba 1956. aastal moodustas külvipind niisugustel maadel 33 miljonit hektarit. Teatava ettekujutuse uudis- ja jäätmaade ülesharimistöde ulatusest annab võrdlemine kapitalistlike riikide külvipindadega. Nii näiteks moodustavad kõik külvipinnad ja aiad Prantsusmaal kokku 22 miljonit hektarit. Ameerika Ühendriikides moodustab toiduteraviljakultuuride (nisu ja rukki) all olev pind ligemale 20 miljonit hektarit.

Nagu näitas partei XX kongress, jätkatakse uudis- ja jäätmaade ülesharimist ka edaspidi. Uudismaadelt peab NSV Liit saama iga aasta keskmiselt umbes 2 miljardit puuda teravilja.

Teraviljasaagi suurendamiseks peab laiendama maisi külvamist. 1955. aastal moodustas selle väärtsuliku kultuuri külvipind ligemale 18 miljonit hektarit (4,3 miljoni hektari vastu 1954. aastal), 1960. aastaks aga peab maisi külvipind suurenema 28 miljonile hektarile. Mais etendab otsustavat osa loomakasvatusele kindla söödabaasi loomisel. 1955. aastal kujunes mais paljudes kolhoosides kõige tähtsamaks söödaallikaks. Juba 1955. aastal valmistati silo miljardi puuda võrra rohkem kui eelmisel aastal.

Lõpuks võime me saagikuse tõstmisega ja kadude vähendamisega vilja koristamisel väga suurel määral oma teraviljatoodangut tõsta. Ja need võimalused on meil tõepoolest piiramatud.

Meil on tuhandeid kolhoose, kes saavad 120—150 või rohkem puuda hektarilt. Kui kõik kolhoosid saaksid keskmiselt kas või 100 puuda hektarilt, siis oleks meie maa teraviljatarvidus täiesti kaetud: iga inimese kohta tuleks 5 puuda teravilja kuus; see oleks küllaldane nii toiduks, loomasöödaks kui ka vajalike varude loomiseks. Muuseas — 100-puu-

dase hektarisaagi saavutamine ei olegi nii raske ülesanne.

Eriti suurt edu on meie põllumajandus saavutanud tehniliste kultuuride tootmisel. Enne revolutsiooni näiteks toodeti meie maal ühe elaniku kohta ainult 18 meetrit puuvillast riidet aastas. Ja sealjuures rohkem kui poole tarvisminevast puuvillast ostis Venemaa Ameerikast ja Egiptusest. Praegu toodame me 30 meetrit puuvillast riidet ühe elaniku kohta, kusjuures meie maa elanikkond on tunduvalt kasvanud. Väga palju puuvilla tarvitab trikotaažitööstus ja mõningad muud tööstusharud. Vaatamata sellele oleme peaaegu lõpetanud puuvilla sisseveo teistest maadest. Peale selle veetakse NSV Liidu puuvilla välja rahvademokraatiamaadesse.

Me toodame ühe elaniku kohta puuvillast riidet näiteks sama palju kui Inglismaa, aga vähem kui Ameerika Ühendriigid. Riide- ja trikotaažkaupade tootmise suurendamiseks on vaja, et põllumajandus aasta-aastalt suurendaks puuvilla, lina, villa ja siidi tootmist.

1960. aastaks peab suhkru tootmine ühe elaniku kohta suurenema 30 kilogrammile aastas. Selleks peab põllumajandus laiendama suhkrupeedi külve ja tunduvalt tõstma suhkrupeedi saagikust.

Kõige keerulisemaks ülesandeks põllumajanduses on järsult suurendada loomakasvatuse toodangut. On välja arvestatud, et iga inimene peab tarvitama aastas liha ja rasva umbes 160 kilogrammi, piima, võid ja juustu (piimale ümberarvestatult) 540 kilogrammi, mune 290 tükki jne. Sellise tarbimistaseme kindlustamiseks on vaja, et iga 5 inimese kohta oleks üks lehm, iga 25 inimese kohta üks emis, iga inimese kohta kolm munejat kana jne.

Kuid asi ei seisa muidugi üksnes kariloomade ja lindude arvus, vaid ka nende produktiivsuses. Peab saavutama, et lehmad annaksid suurt piimatoodangut, sead oleksid rammused, munejad kanad annaksid palju mune jne.

Kas NSV Liidu sotsialistlikul põllumajandusel on võimalik kõige lühema aja jooksul luua kõigi toiduainete ja põllumajandusliku tooraine täielik küllus? Jah, on küll.

Meie riigis on palju maad, kus selle õigel harimisel võib saada rikkalikku saaki. Tööstus varustab põllumajandust täiusliku tehnikaga: traktorite, kombainide ja sadade muude masinatega. On olemas kaader, kes tunneb põllumajanduslikku tootmist ja oskab organiseerida suurmajapidamist. Kolhoosidesse on saadetud sadu tuhandeid agroomoone, zootehnikuid, mehhanisaatoreid. 1955. aastal saadeti linnast maale kolhoosiesimeesteks 30 000 parimat organisaatorit. Aastast aastasse kasvab spetsialistide väljalase põllumajanduslikest kõrgematest ja keskkõppeasutustest. Viimastel aastatel on tarvitusele võetud rida teisi abinõusid, mis aitavad kaasa põllumajanduse tõusule. On tõestatud varumis- ja kokkuostuhindu põllumajandusasaduste kõikide liikide osas. Kolhoosidel on nüüd võimalik maksta normipäevade eest tunduvalt rohkem raha ja sellega äratada kolhoosnikutes materiaalsel huvi tootmise arendamise vastu.

NSV Liidu põllumajanduse kasvu võimalusi hinnates on vaja arvesse võtta, et põllumajandus tugineb üha suuremal määral sotsialistliku tööstuse tugevnevale abile.

See abi avaldub kõige mitmekesisemates vormides. Kui jälgida NSV Liidu tööstuse ja põllumajanduse vastastikuseid suhteid terve rea aastate kestel, siis võib konstateerida, et tööstus on järk-jär-

gult hakanud põllumajanduse asemel hoolitsema paljude tootmisprotsesside eest.

Selgitame seda mõningate näidete varal.

Varem kulus talupoegadel väga palju tööd mitmemiljonilise hobustekarja üleskasvatamiseks ja pidamiseks. Kuidas on aga praegu? Praegu varustab tööstus põllumajandust traktoritega, mida tuleb «sööta» üksnes töötamise ajal ja mis võivad töötada ilma puhkuseeta kogu ööpäeva. Seega ei ole põllumajandusele enam vaja nii palju hobuseid kui varem. Hobuste üldarvu vähendamine aga võimaldab kokkuhoitud sööda ja töö suunata produktiivkarja kasvatamise arendamisele: lehmade, sigade, lammaste ja lindude kasvatamisele.

Varem valmistasid põllumajanduse alal töötajad ise taimeõli, võid, kudusid ise linased ja villased riided, valmistasid kogu loomasööda jne. Nüüd aga annavad kolhoosnikud riigile täispiima, õliseemned, lina ja villa ning ostavad omale vajalikud riided, või, jõusööda jne., hoides kokku suure hulga tööd ja saades hoopis kõrgema kvaliteediga saadusi.

See protsess kestab vahetpidamatult juba rida aastaid.

NSV Liidu põllumajanduse alal töötajad näevad oma silmaga, kuidas aastast aastasse seoses põllumajandusliku tootmise kasvuga suurenevad nende sissetulekud, tõuseb nende elatustase. Nad on veendunud selles, et iga päevaga muutub elu rikkamaks ja paremaks. Praegu toimub kolhoosides põllumajandusliku artelli uue põhikirja arutamine. Paljudes kolhoosides võetakse vastu otsused kolhoosnikutele tasuliste puhkuste sisseseadmise kohta, haigustasu maksmise kohta, vanadele ja invaliididele pensionide määramise kohta jne.

Ning keegi ei kahtle selles, et täites partei XX

kongressi otsused, loob meie põllumajandus väga kiiresti kõigi saaduste külluse.

Järelikult, selleks, et lahendada põhiline majanduslik ülesanne, peame me ka edaspidi säilitama tööstuse arendamise lakkamatu ja kiire tempo. Selleks tuleb aga teada, mis mõjustab tootmise kasvutempot, millest see sõltub. Neid küsimusi käsitletaksegi järgmises peatükis.

IV. TOOTMISE ARENDAMISE KIIRE TEMPO KINDLUSTAMISE TEED

Rahvamajanduse arendamise kiire tempo säilitamise ülesande edukas lahendamine on meil võimalik üksnes sel juhul, kui me saavutame tööviljakuse pideva ja kiire tõusu, kindlustame rahvamajanduse kõigis harudes lakkamatu tehnilise progressi, teostame ka edaspidi rasketööstuse eelisarendamist.

1. Süstemaatilisel tõsta tööviljakust

Vaatleme üksikasjaliselt, mispärast just nende küsimuste lahendamine etendab peamist osa majanduse arendamise kiire tempo elluviimisel.

NSV Liidu peamise majandusliku ülesande lahendamine nõuab, et kõiki saadusi toodetaks tunduvalt rohkem.

Mille arvel oleks võimalik suurendada saaduste hulka vajalikul määral? Me teame, et kõiki saadusi toodavad inimesed. Kas NSV Liidus jätkub inimesi, et järsult suurendada tootmist tööstuses, põllumajanduses? On vaja ju ka silmas pidada, et meie ühiskonna arenemisega kasvab vajadus uute, hariduse ja tervishoiu jne. alal töötajate järgi, et me

mitte ainult ei pikenda tööpäeva, vaid vastupidi — püstitasime ülesande lühendada tööpäeva kuuendal viisaastakul 7 tunnile kõikide tööliste ja teenistujate jaoks.

Kas suudab meie maa täielikult kindlustada rahvamajanduse vajadused tööjõu osas, planeerides tootmise kasvu kiire tempo? Vastus võib olla vaid üks: jah, suudab, kui saavutatakse tööviljakuse kõrge tase, kõrge toodang iga töölise, iga kolhoosniku kohta.

Et see nii on, selles võib veenduda järgmise näite varal.

1955. aastal oli suurtööstuse toodang 1913. aastaga võrreldes kasvanud 39 korda. Järelikult, kui NSV Liidus iga tööline annaks niipalju toodangut kui enne revolutsiooni, siis oleks pidanud ka tööliste arv kasvama 39 korda. 1913. aastal töötas Venemaa suurtööstuses 2,5 miljonit töolist. See tähendab, et praegu vajaks ainuüksi suurtööstus ligemale 100 miljonit töolist. Sealjuures töötas kogu NSV Liidu tööstuses 1955. aastal mitte palju rohkem kui 14 miljonit töolist.

Kui teha samasugused arvestused põllumajanduse kohta, siis osutuks, et selles rahvamajandus-
harus peaks olema umbes 300 miljonit töötajat, samal ajal kui kogu meie maaelanikkond moodustab praegu 113 miljonit inimest.

Tootmismahu määratu suurt laienemist rahvamajanduses töötavate tööliste arvu suhteliselt väikese suurenemise juures on võimalik saavutada üksnes ühe töölise poolt toodetava toodangu tunnuduva suurendamise tõttu, s. o. tööviljakuse kasvu tõttu.

Mida aga tähendab tööviljakuse tõstmine näiteks ainult ühe protsendi võrra?

Kaevurite toodangu suurenemine ühe protsendi

võrra annab meie maale täiendavalt ligemale 4 miljonit tonni sütt aastas. Jalanõudevabrikus «Skorohod» suurendab toodangu tõus ühe protsendi võrra jalanõude tootmist 160 000 paari võrra aastas, tehases «Trjohgornaja Manufaktura» aga — 2 miljoni meetri võrra riidet aastas. Kuuendal viisaastakul vähendab iga tööviljakuse kasvu protsent meie tööjõuvajadust 165 000 inimese võrra.

Seega selgub, et tootmise kasvu otsustavaks tingimuseks on tööviljakuse tõstmine, mitte aga tootmistööliste arvu suurendamine.

Kuid tööviljakuse tähtsus ei piirdu sellega.

Tööviljakuse kasv on aluseks palkade tõstmisel ja normipäevatasu suurenemisel. See tähendab, et nõukogude rahva heaolu tõus sõltub tööviljakuse tõusust.

Selle kohta ütles selgelt ja hästi Mihhail Ivanovitš Kalinin: «Kui me ei suurenda tööviljakust mõned korrad rohkem kui kapitalismi tingimustes, siis ei maksa kõnelda sotsialismist. Sotsialism eeldab hoopis suuremat tööviljakust kui kapitalismi tingimustes, sest inimeste heaolu on ju tööviljakusega seotud. Kui me toodame 100 rubla eest kaupu inimese kohta aastas, siis me ei saa jaotada kaupu 200 rubla eest, sest neid pole. See on igapäevane selge. Seetõttu on tööviljakuse suurendamise küsimus sotsialistliku ülesehitustöö peamine küsimus».

Tööviljakuse suurendamise küsimusel on suur tähtsus omahinna alandamise jaoks.

Tunduva osa toodangu omahinnast moodustab palk. Ülejäänud kulud on seotud toorainega, kütteenainega, energiaga, instrumentide ja masinate kulumisega ja teiste materiaalsete kuludega. Sellepärast on väga tähtis saavutada igale tooteühikule langeva palga kulu vähenemine. Kuid see ei tähenda hoopiski, et ka töölise palk peab langema.

Tootlikkuse tõus võimaldab töötasu suurendada. Kujutame endale ette, et tööline valmistab 20 detaili päevas ja saab ühe rubla iga detaili eest. Järeltult saab ta päevas 20 rubla. Kuid tööviljakuse tõstmise tagajärjel hakkas tööline valmistama 30 detaili päevas, saab aga iga detaili eest 80 kopikat. Seega detaili omahind alanes (20 kopika võrra) ja kasvas ka töölise päevapalk (4 rubla võrra).

Selle kõrval on vaja püüda vähendada kõiki ülejäänud kulusid tooteühiku kohta.

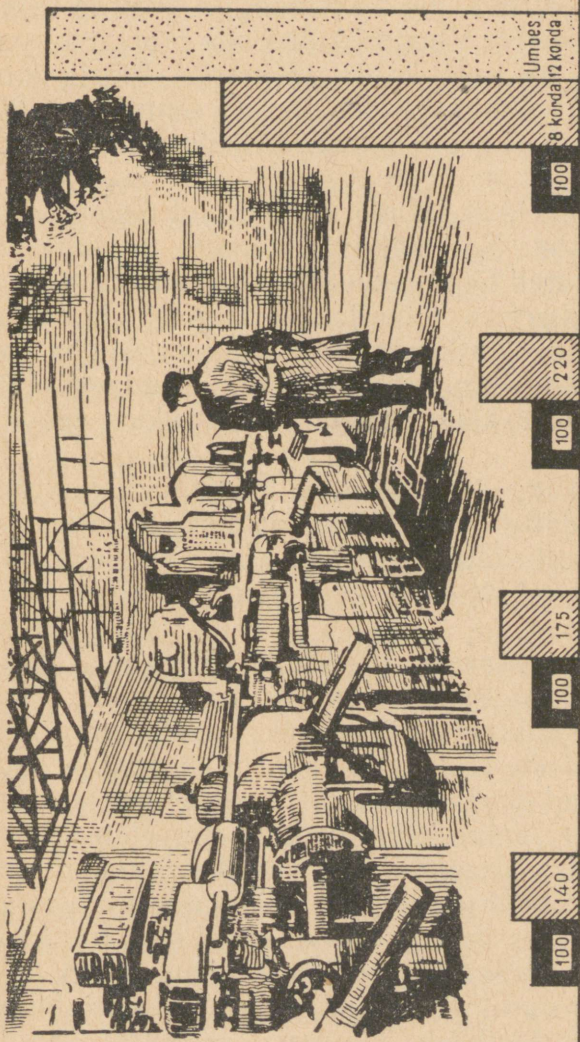
Omahinna alandamine suurendab riigi sissetulekuid. See aga võimaldab alandada jaehindu, ehitada uusi vabrikuid ja tehaseid, elumaju ja haig-laid, koole ja klubisid.

Tähendab, tootmise suurendamine, töötajate sissetulekute kasv ja uute ettevõtete ehitamine on otseses sõltuvuses sellest, kui kiiresti kasvab ühiskondliku töö tootlikkus.

1928. a. lõpul, kui Nõukogude Liit asus esimese viie aasta plaani täitmisele, oli meil tööviljakus tunduvalt madalam kui Ameerika Ühendriikides ja Euroopa kõige arenenumates kapitalistlikes maades.

Selle aja jooksul on toodang ühe töölise kohta Nõukogude Liidus tunduvalt kiiremini kasvanud kui kapitalistlikes maades, mille üle võib otsustada allpooltoodud diagrammi järgi (vt. leheküljel 41).

Revolutsioonieelse ajaga võrreldes on tööviljakus NSV Liidus kasvanud 8 korda, samal ajal kui Ameerika Ühendriikides on see nende aastate jooksul kasvanud pisut rohkem kui kaks korda, Prantsusmaal — vähem kui kaks korda, Inglismaal — vähem kui poolteist korda. Selle tulemuseks on see, et kui enne revolutsiooni oli tööviljakus meie maal 5 korda madalam kui Inglismaal või Saksamaal, siis käesoleval ajal oleme me need maad tööstuse



1913.a. 1955.a. 1913.a. 1955.a. 1913.a. 1955.a. 1960a. (plaan)

Ingliismaal

Prantsusmaal

Ameerika
Ühendriikides

NSV Liidus

TÖÖVILJAKUSE KASV NSV LIIDU JA KAPITALISTLIKE MAADE TÖÖSTUSES
(protsentides 1913. aastaga võrreldes).

alal tööviljakuse taseme poolest ületanud. Ameerika Ühendriikidest jääme me veel selles suhtes maha, ja üsna tugevasti. Kuid kui 1913. aastal toodang ühe töölise kohta Venemaal oli 9 korda väiksem kui Ameerika Ühendriikides, siis praegu on see ainult kaks ja pool korda väiksem. Töövilkas NSV Liidu põllumajanduses on senini samuti madalam kui Ameerika Ühendriikide põllumajanduses.

Toodud faktid ei tõenda mitte ainult meie maha jäämuse astet. Nad näitavad samuti, missugused määratu suured tööviljakuse kasvu reservid on meil olemas. Ameerika tööviljakuse tase ei ole meile hoopiski mitte piiriks. Sotsialistlikul ühiskonnal on kõik vajalikud tingimused selleks, et kaugele oma seljataha jätta kõigi kapitalistlike riikide tööviljakuse tase.

«Kapitalism,» kirjutas Lenin, «lõi tööviljakuse, mis oli feodalismi ajal ennenägematu. Kapitalismi saab lõplikult võita ja ta võidetakse lõplikult sellega, et sotsialism loob uue, palju kõrgema tööviljakuse.»¹

Kodanlikes maades on tööviljakuse kasvu tähtsamaks allikaks töölise tööpinge suurenemine. Ega kapitalistid ilmaaegu püüa kasutada tehastes noori. 35—40-aastaste tööliste jõud on niivõrd välja kurnatud, et nad ei pea enam vastu meeletule tempole, mis on sisse seatud kapitalistlikes ettevõtetes. Töölise visatakse tehasesst välja, vabrikuvärvate taga aga tungleb tööd oodates tuhandeid noori ja vastu pidavaid töölisi, kes on valmis kapitalisti teenima.

Nõukogudemaal on oma erilised meetodid tööviljakuse tõstmiseks. Need erinevad põhjalikult tööviljakuse tõstmise viisidest kapitalismi tingi-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 29. kd., lk. 394.

mustes, ja eelkõige selle poolest, et nad ei kahjusta töölise tervist.

Tööviljakus sõltub paljudest teguritest. Tööviljakusele avaldavad mõju nii tehnika arenemine kui ka see, kuidas seda tehnikat kasutatakse, kuidas on organiseeritud tootmine, kas normid on õigesti kindlaks määratud, kas töölised või kolhoosnikud on huvitatud oma toodangu tõstmisest. Suur tähtsus on töölise kultuurilisel ja tehnilisel tasemel. Tähtsat osa tööviljakuse tõstmisel etendab töötaja majanduslik olukord. Mida paremini ta elab, seda paremini ja viljakamalt ta töötab. Määratu suur tähtsus on ka sellel, kuidas partei- ja ametiühinguorganisatsioonid organiseerivad ja juhivad sotsialistlikku võistlust. Olulist mõju tööviljakuse kasvule avaldab teaduse arenemine ja loodusvarade mõistlik ärakasutamine.

Vaatleme peamisi momente, mis on seotud tööviljakuse tõstmisega.

Esiteks — sotsialismi tingimustes on tööviljakuse kasvu otsustavaks allikaks tootmistehnika tõstmine, käsitsitöö asendamine masinate tööga ja masinate täiustamine. Masin säästab ja kergendab inimese tööd. Mõned masinad vabastavad sajad ja tuhanded inimesed tööst, säästes selle töö ühiskonna jaoks.

Toome mõningad näited rahvamajanduse kõige erinevamatest harudest.

Moskvas, NSV Liidu Teaduste Akadeemias töötab arvutusmasin, mida teenindab üks tehnik ja kaks inseneri. See masin võib ühe sekundi jooksul sooritada 7000—8000 aritmeetilist tehet. Ta asendab mõnekümne tuhande arvutaja töö.

Meie suurehitustel kasutatakse pinnasepumpa, mida teenindab 10 inimest. See asendab 15 000 hobust ja 35 000 inimese tööd.

Pelmeenide tootmise automaat valmistab minuti jooksul 20 kilogrammi pelmeene. Vilunud naistöoline suudab minuti jooksul käsitsi valmistada üksnes 20—25 grammi pelmeene.

Selleks et sirbiga või vikatiga niita, hiljem aga koodiga peksta teravilja ühelt hektarilt, on vaja, sõltuvalt töötaja jõust ja kogemusest, 18—24 tööpäeva. Kombaini abil tehakse kogu see töö 30 minuti jooksul.

Võib tuua palju selletaolisi näiteid, kuid ka toodud näidete varal on selge, et tööviljakus oleneb suurel määral käsitsitöö asendamisest masinate tööga, eesrindliku tehnika juurutamisest meie tehastes ja vabrikutes.

Teiseks — väga suurel määral mõjutab toodangu suurenemist tootmise organiseerimine. Tootmise halb organiseerimine põhjustab toodangu ebaühtlast väljalaset nädala, kuu, aasta jooksul, tormamist, toodangu omahinna suurenemist, ettevõtete vaheliste normaalsete majanduslike sidemete rikkumist.

Tormamine seisab selles, et ettevõtte töötab hüpetena. Kuu esimesel dekaadil tavaliselt valitseb vaikus, teisel dekaadil algab mõningane elavnemine, kolmandal aga, kui kuuplaani täitmist ähvardab nurjaminek, algab tormijooks plaani täitmiseks. Selle «tormijooksu» ajal töötab ettevõtte palavikuliselt. Inimesed teevad ületunnitööd, ööd-päevad ei lahku tsehhidest. See põhjustab tooraine, kütta-aine, palga ülekulu. «Tormijooksu» päevil töötavad seadmed äärmise koormusega, purunevad ja kuluvad kiiresti läbi. Siin enam ei mõtle keegi kokkuhoiule, tööviljakuse kasvule: et aga plaani täita!

Aga missugune on olukord neis ettevõtteis, mis on seotud «tormavate» tehastega? Ka neil tuleb

tahes-tahtmata oma töö rütmi rikkuda, mis sageli viib plaani mittetäitmisele. Raskesse olukorda satub ka transport, kuna kuu esimestel dekaadidel antakse talle vähe kaupu transportimiseks, kolmandal dekaadil aga tuleb ta nendega hädavaevalt toime.

Tootmise õige organiseerimine nõuab tööseisakute likvideerimist. Tööseisakud tekitavad suurt kahju tootmisele, vähendavad tootmise suurendamise võimalusi. Tööseisaku iga minut läheb rahvamajandusele väga kalliks maksma. Me toodame ju iga minuti jooksul 100 tonni naftat, 12 000 meetrit puuvillast riidet ja palju teisi saadusi. Sellepärast võib tootmises tööseisakute likvideerimine, kogu tööaja ärakasutamine tunduval määral tööviljakust tõsta. Tööseisakute ja põhjuseta töölt puudumiste likvideerimisel on suur tähtsus ka põllumajanduses, kus, nagu kõneleb rahvatarkus, suvine päev toidab aasta. Hilinemine vilja koristamisega näiteks ainult 10 päeva võrra vähendab viljasaaki kaks korda.

Tootmise õige organiseerimine nõuab abitöölise arvu igakülgset vähendamist. Mõnedes ettevõtetes on liig palju töölisi seotud ruumide koristamise, detailide kandmise, pisiremondi ja muude abitöödega. Kuid toodangut valmistavad põhi-, mitte abitöölised. Seepärast — kui abitöölisi on palju, siis toodang ühe töölise kohta on väike. Teenindava personali vähendamise põhiliseks teeks on abitööde mehhaniseerimine.

Kolmandaks — tööviljakuse tõstmise seisukohalt on tähtis töö eest tasu maksmise õige organiseerimine. See tuleb läbi viia nii, et töölised ja kolhoosnikud oleksid tööviljakuse kasvust, eesrindlikest, tehniliselt põhjendatud tootmisnormide täitmisest ja ületamisest huvitatud. On väga tähtis, et

iga tööline teaks, kuidas tehakse arvestus tema töö eest maksmiseks.

Kuid paljudes ettevõtetes ja paljudes kolhoosides kehtestatakse normid silma järgi. Eesrindlike tööliste ja kolhoosnikute kogemusi ei võeta arvesse. Praktika näitab, et juhul, kui normid kehtestatakse eesrindliku tehnika ja teaduse saavutuste rakendamist arvesse võttes, siis etendavad nad suurt osa töoviljakuse tõstmisel.

Neljandaks — töoviljakuse kasvu puhul etendab suurt osa töötajate kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmine. Tootlikumalt töötab see tööline või kolhoosnik, kel on kõrgem haridus, suuremad tehnilised teadmised. Ja see on ka arusaadav. Iga aastaga muutub tehnika üha keerukamaks, ja selle kasutuselevõtmine on kergem sellele, kes on tuttav teaduse alustega, kes pidevalt jälgib uudiseid tehnika valdkonnast. Põllumajanduse töötaja, kes on õppinud bioloogia, agronoomia, füüsika ja keemia aluseid, teab paremini, kuidas on vaja majapidamist juhtida, saab kergemini hakkama põllumajandusesse saabuvate masinatega ja kasutab neid tootlikumalt.

Arvukad kontrollimised on näidanud, et tööseisakute ja avariide peamiseks põhjuseks on üksikute töötajate mitteküllaldane kvalifikatsioon. Samal ajal on leiutajateks ja ratsionaliseerijateks tavaliselt need töötajad, kes visalt õpivad, oma teadmiste taset tõstavad.

Meie maal on loodud eriti lai kursuste, kaugõppe- ja õhtuste osakondadega tehnikumide ja institutide võrk, antakse välja kõige mitmesugusemat kirjandust, mis on mõeldud kõige erinevama kvalifikatsiooni ja kõige isesugusemate elukutsetega inimestele. Ühe sõnaga — on loodud kõik tingimused õppimiseks, ainult õpi! Oma kvalifikatsiooni tõst-

misest on huvitatud iga tööline ja kolhoosnik, sest sellega ta tõstab oma töö väärtust ja suurendab oma töötasu.

Viiendaks — töoviljakuse kasvu võimsaks allikaks on sotsialistlik võistlus. Võistlus töötajate vahel tekkis alles pärast seda, kui nad said oma elu peremeesteks.

Inimkond on läbi elanud orjandusliku ja pärisorjuse perioodi. Need kestsid palju sadu aastaid. Miljonid inimesed töötasid koidust koiduni, töötasid kepi hirmu all, elasid poolnäljas. Kõige väiksemagi sõnakuulmatuse puhul neid peksti, piinati, orje aga ka tapeti.

Orjaaja ja pärisorjuse asemele tuli kapitalism. Ta vabastas orja, talupoja ja käsitöölise isiklikust sõltuvusest. Nüüd ei tohtinud enam inimesi müüa ega osta, ei tohtinud neid karistamata tappa. Kuid kapitalism vabastas töötajad mitte ainult isiklikust sõltuvusest. Samal ajal «vabastas» ta ka talupoja maast, käsitöölise aga tema töökojast.

Mis jäi üle teha inimestel, kellelt võeti ära elatusvahendid, kui nad ei tahtnud surra nälga? Neile jäi üle ainult üks tee — minnia kapitalistide juurde tööle. Neid ajas sinna jõud, mis oli palju võimsam, kui hirm kepi ja nuudi ees. Nüüd tõukas neid tööle hirm näljasurma ees.

See vajadus töötada kapitalistidele, julm eksploateerimine viis selleni, et töö muutus töölisele vastikuks. Kapitalismi tingimustes arvab tööline õigustatult, et töö on sunnitöö, et tõeline elu algab alles pärast tööd.

Meie maal läks esmakordselt inimkonna ajaloos võim töörahva kätte. Töötajad hakkasid töötama endi jaoks, oma riigi jaoks. Nad hakkasid teadlikult, kommunistlikult suhtuma oma töösse. See oli

suur murrang, kus sunniviisiline töö asendus tööga enese jaoks.

Nõukogude Liidu iga töötaja on sügavalt huvitatud oma töö parandamisest, sest ta teab, et see viib tema heaolu edasisele tõusule, sotsialistliku riigi edasisele tugevnemisele. Kuid ta on huvitatud mitte üksnes oma töö parandamisest, vaid ka sotsialistliku ühiskonna kõigi töötajate töö parandamisest, sest lõppkokkuvõttes määrab see nõukogude rahva rikkuse. Sellepärast eesrindlikud töölised ja kolhoosnikud abistavad mahajäänuid, õpetavad neile parimaid töövõtteid ja töömeetodeid ning taotleavad üldist tõusu. Sotsialistliku võistluse ülesandeks on lahendada need küsimused. Sotsialistlik võistlus äratab töötajate initsiatiivi, innustab neid veelgi paremini töötama, võimaldab eesrindlike kogemuste levitamist, tugevdab koostööd tööliste vahel, tõmbab mahajäänuid kaasa eesrindlaste tasemele.

Sotsialistliku võistluse tähtsus seisneb selles, et ta tõmbab kaasa miljoneid inimesi, kel avaneb võimalus näidata oma oskust, oma võimeid, aru saada neist ülesannetest, millede lahendamine on eriti tähtis.

Kõige peamine ja kõige otsustavam sotsialistliku võistluse juures on see, et sihikindlalt juurutatakse eesrindlaste ja tootmise novaatorite töökogemusi ja töömeetodeid ning sel alusel saavutatakse uusi edusamme. Kui õnnestuks kõik mahajäänud ettevõtted ja kolhoosid tõsta eesrindlike tasemele, teeks meie maa korruga hiiglasliku hüppe edasi põhilise majandusliku ülesande lahendamisel. Kui iga tööline ja kolhoosnik õpiks oma seltsimeeste kogemusi ja rakendaks neid laialdaselt tootmisse, siis peituvad selles sõna otseses mõttes rahvamajanduse arendamise ammendamatud allikad ja,

järelikult, nõukogude rahva heaolu tõstmise ammendamatud allikad.

Tähtsat osa eesrindlike ettevõtete kogemuste tundmaõppimisel ja levitamisel etendab äsja alanud liikumine, mis taotleb nende kogemuste juurutamise plaanide koostamist, insener-tehniliste töötajate šefluse organiseerimisest tööliste üle selleks, et abistada töölisi uue tehnika omandamisel, samuti ka eesrindlike kogemuste kooli töö.

Rahvas on ammendamatu talentide allikas. On vaja ainult saavutada, et see allikas hakkaks kogu jõuga purskama. Ja siis me saavutame kõige lühema aja jooksul niisuguse tööviljakuse, mida on vaja kommunismile ülemineku jaoks.

2. Pidevalt täiustada tootmistehnikat

Me teame juba, missugust määratu suurt osa tootmise kiire tempo kindlustamisel ja sellega ka põhilise majandusliku ülesande lahendamisel etendab tööviljakuse kasv, toodangu väljalaske suurendamine iga töölise ja kolhoosniku kohta. Kuid millest sõltub eelkõige tööviljakus, mis on tema tõusuks peamine?

Minge ükskõik missugusesse tehasesse, mistahes vabrikusse ja vaadake, kui palju see tehas või vabrik päevas toodangut annab. Tekstiilivabrikus näiteks toodetakse iga päev mitu tuhat meetrit riiet; tuletikuvabrikus toodavad automaadid harukordse kiirusega kümneid tuhandeid toose tuletikke, või võtame autotehase, mille konveierilt iga mõne minuti tagant tuleb valmis masin. Kas suudaksid nende vabrikute ja tehaste töölisel ilma masinateta toota sajandiku või isegi tuhandiku osa sellest, mis nad toodavad masinate abil? Muidugi ei suudaks.

Nõukogude Liidus toodetakse iga aasta määratu suur hulk mitmesuguseid saadusi: sajad miljonid tonnid sütt, kümned miljonid tonnid terast ja malmi, miljardid meetrid riidet, sajad miljonid paarid jalanõusid. Kogu selle toodete määratu suure hulga võib toota üksnes kaasaegse teaduse ja tehnika saavutuste kasutuselevõtmise tingimustes. Veel enam, paljusid tooteid ei saaks üldse valmistada ilma kaasaegsete masinateta ja seadmeteta.

Kui osav inimene ka ei oleks, kui palju ta ka kannatlikkust, annet ja oskust ei avaldaks, ilma kaasaegse tehnikata ei suudaks ta iialgi muuta piiritust kummiks, kivisütt kedruseks, puitu riideks, valmistada elektrimasinaid ja televiisoreid, lennukeid ja kombaine, teha niisuguse formaadiga raadiovastuvõtjaid, mida võib mahutada käekella sisse, purustada aatomit ja kasutada aatomisisest energiat. Kaasaegsed elektronmikroskoobid suurendavad esemeid 50 000—100 000 korda. Inimene on tänapäeval tunginud nii sügavale looduse saladustesse, millest inimesed hiljaaegu mitte midagi isegi ei teadnud. Kui palju vaesem oleks meie elu, kui palju nõrgemad oleksime me loodusjõudude ees, kui poleks saanud kasutada kaasaegse teaduse ja tehnilise mõtte saavutusi!

Eriti suur tähtsus on tehnikal meie riigikaitse jaoks. Sõjaline tehnika ei eraldu Hiina müürina kogu rahvamajanduse tehnikast. Kaasaegse metallurgia, masinaehituse ja keemiatööstusega ei ole mõeldav meie kaitsevõime tugevdamine.

Erinevalt kapitalistlikest maadest on Nõukogude Liidul piiramatud võimalused tehnilise progressi teostamiseks. Kapitalistlikes maades võetakse uut tehnikat kasutusele üksnes siis, kui kapitalist on veendunud, et tal selle tagajärjel kasum suureneb. Teda üleüldse ei huvita, kas masin hoiab inimtööd

kokku, kas ta kergendab inimeste tööd. Kasum! See on ainus asi, mille nimel kapitalistlikes maades toimub uue tehnika kasutuselevõtmine.

Tehnika arenemise ajalugu kapitalistlikes maades tunneb suurel hulgal juhtumeid, millal üks või teine kapitalist või kapitalistide ühendus ostis leiutuse ja pani selle kalevi alla, kui tal sel või teisel põhjusel ei olnud kasulik seda realiseerida. Kuid konkurentsi tõttu ei olnud neile kapitalistidele ka soodus, et keegi teine kasutaks ära neid leiutusi. Leiutaja aga ei saa kapitalistilt nõuda oma leiutuse kasutuselevõtmist. Ta müüs leiutuse ja kaotas õiguse sellele. Kapitalistlikes maades müüakse ju kõike: vabrikuid ja maad, vett ja raudteid, inimese südametunnistust ja teaduslik-tehnilist mõtet. Sellepärast ei leia paljud väärtuslikud leiutused kapitalistide poolt üldsegi kasutamist või neid kasutatakse suure hilynemisega.

Ameerika ametlike andmete järgi näiteks realiseerib üks suurimaid autofirmasid — «General Motors» — ainult ühe sajandiku osa tema poolt ostetud leiutustest. Ülejäänud paneb ta aga kalevi alla. Kiskjalik suhtumine inimõtte saavutustesse on eredaks kinnituseks selle kohta, et kapitalism on muutunud piduriks tehnilise progressi teel.

Kui aga kapitalistid rakendavad tootmisse uusi täiuslikumaid masinaid, siis viib see tavaliselt sellele, et töölised osutuvad tootmisel üleliigseiks ja nad heidetakse tänavale, kus nad täiendavad juba niigi määratu suurt töötute armeed.

Kuid see fakt, et kapitalism takistab tehnilist progressi, ei tähenda hoopiski, et tehnika kapitalistlikes maades seisab paigal. Kapitalistil on kasulik vallandada töölisi ja asendada neid masinatega, kui see vähendab tootmiskulusid ja suurendab kasumit. Selleks sunnib teda konkurentsivõitlus

teiste kapitalistidega. Eriti kiiresti täieneb tehnika sõjaks ettevalmistumisega ja relvastuse tootmisega seotud ettevõtetes.

Nõukogude Liidus ei ole niisuguseid takistusi tehnika arenemisel. Kui masin hoiab kokku ühiskondlikku tööd või kergendab inimese tööd, võetakse see tootmises kasutusele. Meie maa töötajad ei karda sugugi seda, et uute masinate kasutuselevõtmise tagajärjel nad jäävad ilma tööta. Sellepärast pole juhuslik, et ratsionaliseerimisliikumine ja leiutustegevus meie maal on tõeliselt rahvalik liikumine. Üksnes viienda viisaastaku jooksul tehti üle 8 miljoni ratsionaliseerimissetpaneku, millest kasutusele võeti üle nelja ja poole miljoni ettepaneku.

Nõukogude riigil on tehniliste ülesannete lahendamiseks niisugused võimalused, milliseid ei ole olnud ega ole mitte ühelgi kapitalistlikul riigil, mitte ühelgi kapitalistil või kapitalistide grupil. Tootmisvahendite ühiskondlikule omandusele tuginedes ja majanduse plaanilise juhtimise võimalusi kasutades viib Nõukogude Liit ellu grandioosseid tehnilisi ideid. Seda tõendavad niisugused üritused, nagu näiteks ühe-kahe aasta jooksul kümnete miljonite hektarite uudismaade ülesharimine, hiiglaslike elektriijaamade ja lüüside, laevatatavate kanalite ja kunstlike merede ehitamine. Meil luuakse palju niisuguseid masinaid, mis oma kvaliteedi poolest ületavad teistes maades toodetavad masinad. Nõukogude inimesed on õigusega uhked sellele, et esimene aatomielektriijaam maailmas lasti käiku Nõukogude Liidus.

Kuid oleks ohtlik enesepete mõelda, et uue tehnika juurutamisega on meie maal kõik korras, et meil on ära kasutatud kõik võimalused uue tehnika arendamiseks.

Tehniline mõte areneb lakkamatult. Eile veel tehnika viimasele sõnale vastanud masinad ja mehhanismid hakkavad täna juba vananema. Sellepärast tuleb vanad masinad asendada uutega, uued aga veelgi uuematega. Sealjuures paljudes meie ettevõtetes toodetakse hulk aastaid järjest ühtesid ja neid samu masinaid, millede koht juba ammu oleks tehnika ajaloo muuseumis.

Kangasteljed, mida laseb välja meie tekstiilimasinate ehitamise tehas, on konstrueeritud umbes 60 aastat tagasi. Nende aastate jooksul on neid kangastelgi mõningal määral täiustatud, kuid põhjalikke muudatusi nende konstruktsioonis tehtud ei ole. On täiesti selge, et need kangasteljed on vananenud. Seda võib näha kas või sellest, et eesrindlik naistööline, kes teenindab 16 niisugust telge, on sunnitud vahetuse jooksul kõndima telje juurest telje juurde 14 kuni 18 kilomeetri pikkuse tee. Peale selle peab ta sooritama ligemale 2000 erinevat operatsiooni. Ameerika Ühendriikides on peaaegu kõik kangasteljed automaadid. Meil moodustavad automaadid üksnes kolmandiku kõigist telgedest.

Võtame piirituse tootmise. Mõned aastakümned tagasi oli teravilja ja kartuli ümbertöötamine piirituseks, piirituse ümbertöötamine kautšukiks, millest valmistati autokumme, kalosse ja muid kummitooteid, suureks saavutuseks. Tänapäeval aga on õpitud valmistama piiritust (etüülpriiritust) nafta töötlemise ja koksikeemiatehastes eralduvaist gaasidest. See võimaldab teravilja ja kartulit tohutul hulgal kokku hoida. Kuid seda võimalust kasutatakse meil veel väga vähe. Aga ometi on ühe paari kalosside tootmiseks vaja kulutada kaks kilo teravilja või viis kilo kartuleid.

Või võtame televiisori «TEMP-2». See kaalub 45 kilogrammi ja võtab vastu viit programmi. Nii-

samasugune televiisor välismaal kaalub 9 kilo ja võib vastu võtta kahteist programmi. Energiat tarvitab ta aga tunduvalt vähem kui meie televiisor.

Keskkomitee juulipleenumil (1955. a.) ja partei XX kongressil esitati hulk näiteid, kuidas mõningad meie tehased toodavad kaalult raskemaid masinaid kui analoogilised masinad välismaal. Nii näiteks Minski ja teiste traktoritehaste poolt väljalastav vaheltharimistraktor «Beloruss» kaalub 3 tonni, samasugune Inglismaal väljalastav traktor aga 2 tonni. Veoauto «ЗИЛ-150» šassii kaalub 3 tonni, samasse klassi kuuluva Ameerika masina «Studebaker» šassii aga 2 tonni.

Peamine põhjus, miks reas ettevõtetes ja mõnedes tööstusharudes uut tehnikat vähe kasutatakse, seisab selles, et nende tehaste ja tööstusharude juhtivad töötajad ei võitle tardumuse ja rutiini vastu, neil ei valuta süda neile usaldatud ülesande täitmise pärast.

Teatavasti etendavad tehnilise progressi kiirendamisel suurt osa ratsionaliseerimisliikumine ja leiutustegevus. Kuid mõningates ministriumides ja asutustes ei pöörata veel vajalikku tähelepanu leiutajatele. Paljud leiutajad ootavad aastaid nende leiutuste kasutuselevõtmist. Juhtub ka seda, et mingile ratsionaliseerimissetepanekule ei pöörata tähelepanu ainuüksi selle tõttu, et sellel on kohalik tähtsus, see tähendab, et see kindlustab ainult suhteliselt väikese toodangumahu suurenemise, hoiab ainult vähe kokku tooraine-, kütteaine- või energia-kulusid, tõstab ainult vähesel määral tööviljakust. Niisugune vaade ratsionaliseerimisele on täiesti väär. Ka Volga algab vaid väikese jõekesena. Kuid ta kogub endasse sadu jõeniresid, jõekesi ja jõgesid ning suubub merre suure laia jõena. Sajad tuhanded leiutus- ja ratsionaliseerimissetepanekud,

mis igaüks üksikult võttes on võib-olla üsna tühi-
sed, moodustavad kokku meie rahva jõukuse kasvu
tähtsa allika.

Partei nõuab kõigilt, nii suurtelt kui ka väikestelt
juhtivatelt töötajatelt, et nad kõigiti toetaksid leiu-
tajaid ja ratsionaliseerijaid, osutaksid neile abi,
kõrvaldaksid kõik takistused ratsionaliseerimis- ja
leiutusosalase mõtte edasiliikumise teelt.

Partei XX kongress kohustas kõiki partei- ja
majandusorganisatsioone otsustavalt parandama
tööd selleks, et kindlustada tehniline progress,
rakendada võimalikult kiiresti tootmisse kodu- ja
välismaa teaduse ja tehnika kõige uuemad saavu-
tused, parimate ettevõtete ja kolhooside, tootmise
ja põllumajanduse eesrindlaste kogemused.

Millised on tehnilise progressi peamised suunad
käesoleval ajal?

Kaasaja tehnika arenemise peasuundadeks on
rahvamajanduse elektrifitseerimine, tootmise iga-
kõlgne mehhaniseerimine ja automatiseerimine,
keemiliste meetodite kasutuselevõtt tootmises ja
aatomenergia rahulikel eesmärkidel ära kasuta-
mine.

Tehnika arenemine on ühtne protsess. Seetõttu
on ka selle arenemise suunad üksteisega kõige tihe-
damini seotud ja sõltuvad teineteisest. Ei saa näi-
teks elektrifitseerida tootmist, mis ei ole mehhani-
seeritud, kus ei ole masinaid. Omakorda ei ole
mehhaniseerimine ja eriti automatiseerimine täna-
päeval võimalikud ilma elektrifitseerimiseta. Auto-
maat ei saa töötada ilma elektrita. Aatomi purusta-
miseks on vaja kulutada tohutu hulk elektriener-
giat ja omada kvaliteetseid automaatseadmeid.
Tootmise automatiseerimist nõuab ka kaasaegne
keemiatööstus ja rea keemiliste protsesside kasuta-
mine tootmises.

Et meil oleks täielikum ettekujutus tehnika arenemisest, vaatleme üksikasjaliselt iga üksikut tehnilise progressi suunda.

Tootmise elektrifitseerimine. Kellele meist ei oleks teada Lenini sõnad selle kohta, et kommunism — see on nõukogude võim pluss kogu maa elektrifitseerimine! Nendes sõnades peitub suur ja sügav mõte. See mõte seisab selles, et pärast seda, kui töörahas on võtnud võimu enda kätte, võib kommunismi üles ehitada üksnes kõrgeltarenenud, eesrindliku tehnika alusel, selle tehnika igasse rahvamajandusharusse juurutamise alusel. Niisugune tehnika ei ole kaasaegses ühiskonnas aga mõeldav elektrienergia kõige laialdasema kasutamisetä.

Kuni käesoleva ajani ei ole inimene loonud täiuslikumat mootorit kui elektrimootor.

Elektrimootor on väga ökonoomne, kindel ja lihtne käsitada, omab erilist täpsust. Võib ehitada mootori, mis mahub tikutoosi, ja mootori, mis kaalub mõned sajad tonnid. On olemas mootorid ühe völlipöördega aastas (spetsiaalsed elektrikellad) ja 160 000 pöördega minutis (lihvimispingid).

Elektriks võib muuta ükskõik missuguse küttaaine, kas söe, nafta, turba, põlevkivi, puude või söetolmu põletamisel saadava soojuse. Elektrit võib saada langeva vee jõudu, tuule jõudu, meretõuse ja mõõnasid ning päikesesoojust ära kasutades. Elektrienergia saamiseks on inimesed õppinud kasutama aatomisest energiat.

Elektri tähtis eelis teiste energialiikidega võrreldes seisab selles, et elektrienergia võib edasi anda suurte kauguste taha ja kasutada sajad kilomeetrid eemal tema tootmiskohast. Seepärast on elektrienergia väga laialdaselt levinud kõigis rahvamajandusharudes.

Üks põhimõte, mis võimaldab elektrienergia

tootmises rakendada, seisab selles, et kasutatakse ära elektrivoolu võimet soojuseks muutuda. Selle põhimõtte alusel töötavad elektri ahjud, kus sulatakse terast ja teisi metalle, toimub metallide puhastamine lisanditest, tooraine kuivatamine. Koos toodangu kvaliteedi paranemisega viib see tootmisaja lühenemisele. Puude kuivatamine elektriga näiteks lühendab kuivatamise aega 25—30 korda. Laialdaselt on levinud ka elektrikeevitus.

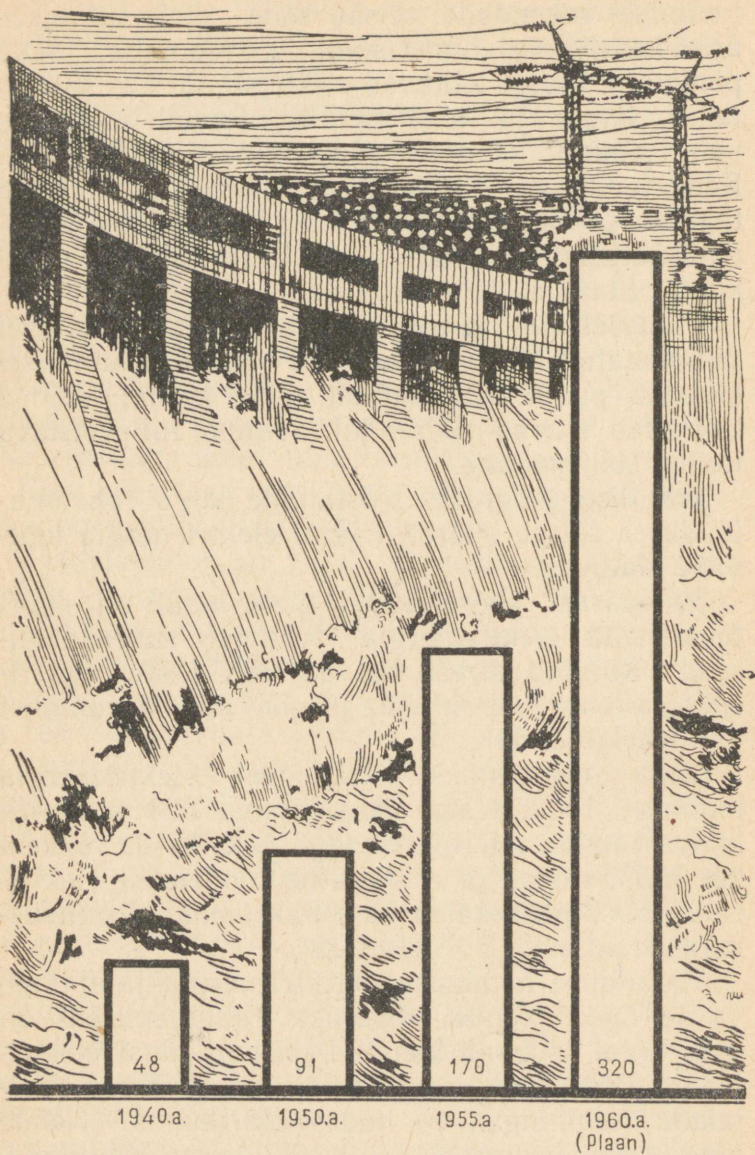
Viimasel ajal on tootmises laialdaselt kasutusel niinimetatud kõrgsagedusvool. Selle kasutamisel kiireneb puude kuivatamine 600 korda; mõned tuhanded korrad kiiremini toimub rafineeritava malmi soojenemine.

Tehnilise progressi teostamine kogu rahvamajanduses sõltub suurel määral elektrienergia tootmise ulatusest.

Sellepärast pöörataksegi meie maal nii suurt tähelepanu elektrienergia tootmise suurendamisele. Kuivõrd kiiresti kasvab NSV Liidus elektrienergia tootmine, on näha järgnevast diagrammist (vt. leheküljel 58).

Nagu diagrammist näha, peab elektrienergia tootmine 1960. aastal moodustama 320 miljardit kilovatt-tundi, mis on peaaegu kaks korda rohkem kui 1955. aastal, ja rohkem kui toodetakse elektrienergiat Inglismaal, Lääne-Saksamaal, Prantsusmaal, Itaalias ja Šveitsis kokku.

Majanduse nõudmised elektrienergia järel kasvavad üha. Nende nõudmiste rahuldamiseks on meie maal hoogsalt hakatud ehitama uusi elektrijaamu. Käesoleval ajal on ehitamisel 700 elektrijaama, sealhulgas 40 hüdroelektrijaama. Nende hulgas on niisugused hiiglased, nagu Kuibõševi, Gorki, Stalingradi, Kaama, Irtõši, Bratski elektrijaam ja kümned teised.



ELEKTRIENERGIA TOOTMISE KASV NSV LIIDUS
(miljardites kilovatt-tundides).

Mõned nende hulgast on juba osaliselt käiku lastud, teised hakkavad töötama järgnevail aastail. Nende elektrijaamade ehitamise lõpuleviimine ja nende täie võimsusega käikulaskmine suurendab järsult elektrienergia tootmist meie maal ja võimaldab elektrienergiat kõigis rahvamajandusharudes veel laiemalt kasutada.

Tootmise igakülgne mehhaniseerimine ja automatiseerimine. Mehhaniseerimise all tuleb mõista käsitsitöö asendamist masinatega. Masinad hoivad tööliste tööd kokku ja tõstavad tunduvalt tööviljakust.

Kuid masin ei hoia mitte ainult kokku inimeste tööd. Ta kergendab töölise tööd, muutes töölise sageli tootmisprotsesside kontrollijaks.

Raske oli mullatöölise, laadija, kütja, metsatöölise ja kündja töö. Meie maa insener-tehnilise mõtte ees seisis juba ammu ülesanne luua niisugused masinad, mis mehhaniseeriksid rasked, töömahukad tööd. Need masinad loodi, ja viimaseil aastail on meil kadunud rida elukutseid, mis olid seotud käsitsitööga. Praegu võib harva kohata mullatöölise või laadijat, kes töötaks ilma masina abita, ei ole enam paljusid raskeid töid söetööstuses (kaevuri-lahtimurdja, kelguvedaja). Kuid ei või öelda, et meil kõikjal oleksid masinad välja tõrjunud töömahukad tööd. On veel palju töölisi, kes on seotud käsitsitööga, ehkki meie tööstus suudab toota kõige mitmesugusemaid masinaid ka kõige suuremal hulgal.

Seoses käsitsitöö asendamisega masinatööga kerkib küsimus niinimetatud komplekssest, igakülgsest mehhaniseerimisest. Asi on selles, et iga-suguse toote tootmisprotsess koosneb tavaliselt mitmesugustest operatsioonidest. Sageli tuleb nii välja, et üks operatsioon on mehhaniseeritud, kõigi teiste juures aga kasutatakse alles käsitsitööd.

Metsatööstuses näiteks on puude langetamine mehhaniseeritud, okste maharaiumine aga toimub nagu vanastigi kirvega. Partei XX kongressil juhiti tähelepanu sellele, et üks langetaja võib elektrisaega töötades langetada niipalju puid, et okste maharaiumiseks kirvega on vaja 20 raiujat.

Söetööstuses on kombainide ja soonimismasinat kasutuselevõtmine võimaldanud mehhaniseerida söe kaevandamise protsessi, pealelaadimine aga toimub sageli käsitsi.

Põllumajanduses on teraviljade küнд, külv ja koristamine mehhaniseeritud. Nende tööde tegemiseks 100 hektaril kulutatakse keskmiselt 85 inime-tööpäeva, aga teravilja töötlemine pärast koristamist — selle kuivatamine, puhastamine, autodele laadimine — toimub käsitsi, milleks kulub peaaegu kaks korda rohkem tööd. Tekib absurdne olukord: abitöödele kulub mitu korda rohkem tööd kui viljakasvatamisele ja koristamisele. Aga kuigi kõigi teraviljakultuuride tootmise mehhaniseerimisel on saavutatud suurt edu, siis köögiviljakultuuride tootmise mehhaniseerimine, samuti ka loomakasvatuse mehhaniseerimine alles hakkavad juurduma. Ometi aga nõuab ühe hektari köögivilja harimine käsitsi kuni 200 inime-tööpäeva. Käsitsitöö puhul on 100 lehma mahutava lauda teenindamiseks vaja 24 inimest, mehhaniseeritud lehmalauda puhul — 8 inimest.

Kommunistlik partei seadis masinaehitustööstusele suure ülesande: luua kõige lühema aja jooksul küllaldaselt hulgal vajalikke masinaid, et oleks võimalik igakülgset mehhaniseerida kõik rahvamajandusharud.

Tootmise mehhaniseerimise kõrgeim vorm on tootmise automatiseerimine, kus tootmisprotsess kõigis staadiumides toimub masinatega, kus käsit-

sitööd üleüldse ei kasutata, töölise ülesanne seisab aga masinate töö kontrollimises.

Kaasaegseid masinaid iseloomustavad tohutud kiirused, suurte survete, kõrgete ja madalate temperatuuride kasutamine jne. Näiteks on mõningate treipinkide spindlipöörete arv 8000 pööret minutis. Reas tootmisprotsessides kasutatakse mitmetuhande kraadilist soojust või 100—200-kraadilist külma. On arusaadav, et niisuguste masinate tööd saab tööline kontrollida ainult aparaatide abil. Väga sageli ei ole töölisel vaja isegi viibida selles ruumis, kus töötavad automaatmasinad. Mõningaid hüdroelektrijaamu näiteks juhatakse pikkade vahemaade tagant. Palju kilomeetreid neist eemal asuvad juhtimise ja kontrollimise lülitustahvlid. Aparaadid registreerivad täpselt masinate tööd, režiimi, temperatuuri, määrdeainete kulusid, toodetava elektrienergia hulka.

Paljudes tehastes on mehhaniseeritud toote liikumine ühe tööpingi juurest teise juurde. Detaili töödeldakse ühel tööpingil, hiljem liigub detail teise, siis kolmanda tööpingi juurde ja nii edasi, ilma et inimeste käed teda puudutaksid. Niisugune automaatliin on Minski autotehases, kusjuures see liin koosneb 33 tööpingist, mida juhivad 4 töölisi. Tööviljakus nendel operatsioonidel on kasvanud 50 korda.

Väga huvitav on tööpinkide automaatliin veoauto mootoriploki töötlemiseks, mis on loodud Moskva Ordžonikidze-nimelises tööpingiehitustehases. Niisugusesse plokki on vaja teha 91 auku. On vaja teostada puurimist, sisetreimist, aukude lihvimist, keermestamist. Nende operatsioonide teostamiseks on piki ruumi paarikaupa paigutatud 16 tööpink. Nende vahel on rööbastransportöör. Pärast transportööri käikulaskmist haaravad erili-

sed sõrmjad toed kinni valatud plokist ja otsekohe lõikuvad kahelt poolt tema külgpindadesse rohkem kui 30 eri instrumenti. Pärast liigub valatud plokk edasi, kuni kõik operatsioonid on lõpetatud. Kogu seda tööd juhib üks operaator. Liini teenindab 3 töölist. Varem oli plokkide tootmiseks vaja 180 töölist ja meistrit.

Moskva kuullaagrite tehases on tegevusse raken-
datud tsehh-automaat rull-laagrite tootmiseks. Tsehhi saabuvad sepised. Nad toimetatakse auto-
maatselt treipinkideni, kus toimub nende treimine. Spetsiaalne mehhanism paneb neile vabrikumärgi, numbri ja kuupäeva. Hiljem detailid suunatakse termilisse jaoskonda, kus toimub nende soojenda-
mine ja kiire jahutamine õlis. Pärast seda detailid lihvitakse. Spetsiaalsed automaadid kontrollivad nende välisdiameetrit, kõrgust, koonusnurka jne. Hiljem toimub laagri automaatne monteerimine. Masinad pesevad valmistoote puhtaks, kuivatavad selle, katavad roostevastase seguga, jahutavad ja pakivad. Kõigi nende operatsioonide ajal inim-
käed peaaegu ei puuduta detaili.

Automatiseerimise puhul väheneb järsult töö-
õnnetuste arv, vähenevad tooraine, kütteaine, abi-
materjalide kulud, saadakse tootmispindade alal suurt kokkuhoidu. Lõppeks tuleb arvesse võtta, et on terve rida tootmisharusid, mida saab luua üks-
nes nende täieliku automatiseerimise tingimustes. Nii näiteks on täielikult automatiseeritud kogu aatomikütuse tootmise protsess ja aatomikütuse lõhustamine aatomielektri-
jaamades.

Tootmise automatiseerimine nõuab tööliselt kõr-
get kvalifikatsiooni. Ta peab põhjalikult tundma õppima masinate tegevust, süvenema mootori töösse, automaadi töötavatesse osadesse. Selleks tuleb tal aga õppida, omandada tehnilisi teadmisi.

Automatiseeritud tootmise tingimustes erineb kõrge kvalifikatsiooniga töölise töö oma olemuselt väga vähe inseneri tööst.

Kuuendal viisaastakul hakatakse tootmise automatiseerimist laialdaselt juurutama kõigisse rahvamajandusharudesse. Partei XX kongressi otsusel hakkab meil toimuma üleminek automaatliinidelt automaat-tsehhidele ja täielikult automatiseeritud ettevõtetele.

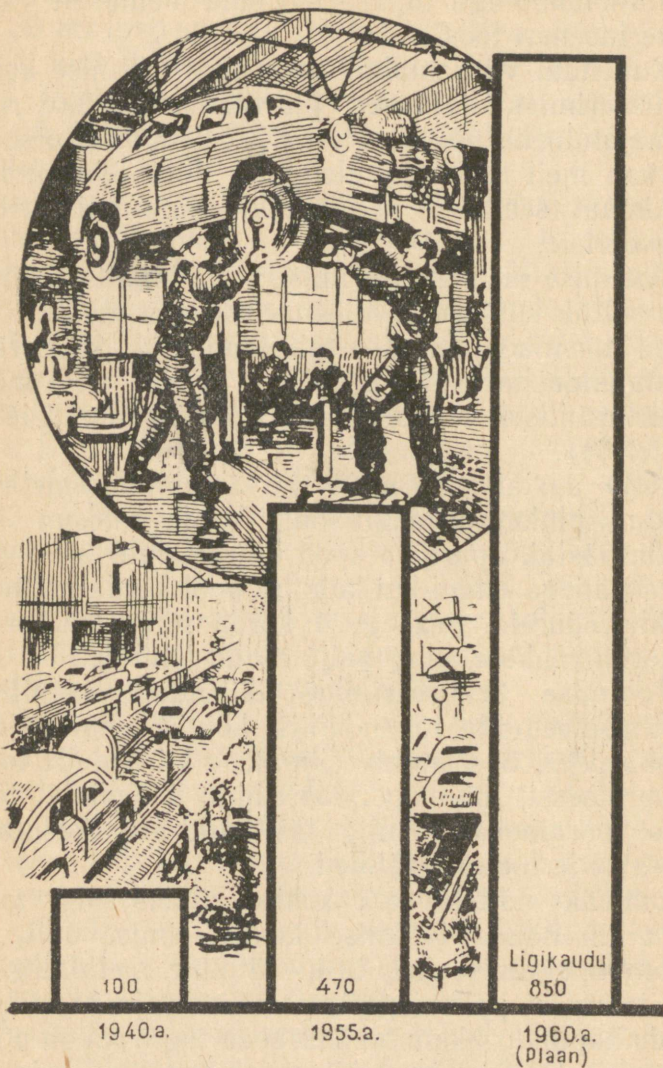
Tootmise mehhaniseerimise ja automatiseerimise edu sõltub kõigepealt masinaehituse arendamisest, kuna masinaehitus varustab tehnikaga kõiki rahvamajandusharusid. Sellepärast areneb meie maal eriti tormiliselt masinaehitus (vt. diagrammi leheküljel 64).

1960. aastal saab meie rahvamajandus metallilõikamispinke peaaegu kaks korda rohkem kui 1955. aastal, aparate koos juurdekuuluvate tagavaraosadega enam kui kolm ja pool korda rohkem, elektrivedureid peaaegu 3 korda ning traktoreid 2 korda rohkem, ning palju muud tehnikat.

Tootmise kemiseerimine tähendab keemiliste tootmismeetodite rakendamist kõigis rahvamajandusharudes. See annab võimaluse kiirendada tootmisprotsessi, luua uusi tooteliike, laiendada tööstuse toorainebaasi ning täielikult ära kasutada tooraine ja tootmisjäätmel.

Lihtsaks näiteks selle kohta, kuidas saab tootmist kiirendada tootmise kemiseerimise abil, on hapnikupuhumise kasutuselevõtmine metallurgias. On teada, et põlemisprotsessiks on vaja hapnikku. Mida hapnikurikkam on õhk, seda tugevam on põlemisprotsess. Seepärast kiirendab hapniku andmine kõrgahjus metallide sulamist.

Tootmisprotsessi kiirendamine keemiliste meetodite kasutuselevõtmise tagajärjel levib üha laialda-



MASINAEHITUSE TOODANGU JA METALLI-
TÖÖTLEMISE KASV NSV LIIDUS
(protsentides 1940. aastaga võrreldes)

semalt värvilises metallurgias, masinaehituses, toiduainete tööstuses ja keemiatööstuses eneses.

Keemiatööstuses loodi täiesti uusi, varem tundmatuid saadusi: sünteetiline kautšuk, kunstiid, kunstvill, kunstnahk, kaproontooted. Neid tooteid on hakatud järjekindlalt tootma ja nad on juurdunud nõukogude inimeste elusse-olusse ning neid kasutatakse kõikjal. Tooraineks nende jaoks on süsi, nafta, puit, gaas. (Ühest kuupmeetrist puidust näiteks võib valmistada 4000 paari siidsukki.) Oma kvaliteedilt on paljud neist kaugelt paremad kui samatüübilised naturaalsest toorainest toodetavad saadused. On olemas näiteks kunstkiud, mis on tunduvalt vastupidavam naturaalsest, millel on siidi läige ja mis soojapidavuse poolest pole halvem villast.

Suur tähtsus meie maa rahvamajanduses on niisugustel keemiatööstuse toodetel, nagu plastmassid. Tooraineks nende jaoks on rea tehaste, nagu puidutöötlemis-, naftautmis- ja muude tehaste jäätmed.

Meie nõukogude keemiatööstus õppis valmistama niisuguseid plastmasse, mis on peaaegu 5 korda terasest kergemad, väga vastupidavad, veekindlad ega juhi elektrivoolu. Plastmassi ja klaaskiu ühendamise teel on loodud ülivastupidavaid materjale, milledest valmistatakse sõiduautode kere mudeleid.

Väga palju on keemiatööstus teinud riide kvaliteedi parandamiseks. On loodud niisugused keemilised segud, mis muudavad nendega immutatud riide veekindlaks. On segusid, millede kasutamise tõttu riided kandmisel ei kortsu. Spetsiaalsete segudega immutatakse villaseid kangaid, selleks et neid koide eest hoida.

Eriti suur tähtsus on kemiseerimisel põllumajanduses. Mineraalväetiste ulatuslik kasutamine, keemiliste mürkainete tarvitamine võitluseks taimekahjurite ja -haiguste vastu on tunduvalt suurendanud kultuuride saagikust. Keemiatööstus on loonud niisuguseid lahuseid, milledega taimi ülepiserdades muutuvad taimed pikemaks ajaks putukate jaoks mürgiseks. Kasutades põldudel vastavaid kemikaale, hävitatakse umbrohud. See on täiesti uus valdkond kemikaalide kasutamiseks põllumajanduses, millel on eriti suur tulevik.

Aatomienergia kasutamine rahulikel eesmärkidel. Teadlased tegid juba ammu kindlaks, et materiaalne maailm koosneb väga väikestest, ka kõige tugevamates mikroskoopides mittenähtavaist osakestest — aatomitest. Tehti samuti kindlaks, et aatomil, kui väike ta ka ei oleks, on keerukas struktuur. Igas aatomis on tuum, mille ümber kolossaalse kiirusega liiguvad mitmesugused osakesed. Pärast rida aastakümneid kestnud paljude maade teadlaste arvukaid katseid õnnestus meie sajandi keskpaiku kasutada aatomi sisemusse kätketud energiat. Me oleme inimkonna ajaloo suurima avastuse kaasaegsed.

Paljud teadlased arvavad, et see avastus on inimkonnale niisama suure tähtsusega, nagu seda oli tule avastamine. Ta toob enesega kaasa täieliku pöörde tööstuses, põllumajanduses, transpordis, arstiteaduses — üldse kõigis majandusharudes ja kultuuri aladel.

Ta avab inimestele uue, erakordselt võimsa energiaallika. Saja miljoni tonni nafta, kivisöe, turba, põlevkivi ja puude asemel, mida põletatakse elektrijaamade, vedurite, aurikute, vabrikute ja tehaste küttekolletes, osutub vajalikuks võrdlemisi väike kogus aatomikütust.

Tikutoosi suurune aatomikütuse tükike võib näiteks eraldada niipalju energiat, kui palju annab seda 3 miljonit kuupmeetrit küttegaasi. Elektri-jaam võimsusega 100 000 kilovatti vajab aastas 160 kilogrammi aatomikütust 400 000 tonni kivisöe asemel.

Aatomienergia kasutuselevõtmine annab võimaluse suurendada elektrienergia tootmist palju kordi. Põllumajanduses võib tulevikus täielikult elektrifitseerida kõik tootmisprotsessid, soojendada pinnast, valgustada öösi külve. Kuuendal viisaastakul kavatakse ehitada rida aatomikütusel töötavaid elektri-jaamu: Uraali — jaam võimsusega miljon kilovatti ja Moskva lähedale — võimsusega 400 000 kilovatti.

Laialdased võimalused aatomienergia kasutamiseks avanevad transpordile. Aurik võib sooritada pika teekonna ilma sadamasse minemata. Tema kiilruum, kus praegu asub süsi või nafta, vabastatakse kaupade jaoks. Kuuenda viisaastaku aastail ehitatakse aatomijõul liikuv jäälohkuja. Selle tehniline projekt on väljatöötamise staadiumis. See jäälohkuja võib kurseerida Põhja-Jäämere teedel 2—3 aastat, kusjuures kütteainevarusid ei ole vaja täiendada.

Lennuk võib ilma maandumiseta lennata ümber maakera. Tunni pikkuse lennu jaoks on võimsale lennukile vaja ainult üks gramm aatomikütust.

Aatomienergia kasutuselevõtmine loob reaalse võimaluse lendude teostamiseks Kuule ja planeetidele. Planeetidevahelised reisirid ei olegi enam väga kauge tuleviku küsimus.

Vaatamata teaduse ja tehnika edusammudele tunneme me väga vähe oma maakera. Inimene on maapinna sügavusesse tunginud mõned kilomeetrid, ometi aga on maakera tsentrini tuhandeid kilo-

meetreid. Aatomienergia võimaldab inimesel tungida maakera sügavustesse, tasandada mägesid, muuta jõgede voolu, varustada kõrbeid veega.

Aatomienergia kasutamine rahvamajanduses avab ka muid suurepäraseid perspektiive.

Juba praegu on seadeldiste abil, mis kasutavad aatomienergiat, korda läinud kontrollida valandite kvaliteeti, millede seinapaksus ulatub mõnekümne sentimeetrini, teada saada, kas selles on õhumulle, murrukohti või muid defekte. On leitud vahendid toiduainete pikemaajaliseks säilitamiseks. Kartulite, porgandite ja sibulate kiiritamine radioaktiivse koobaltiga säilitab kauaks ajaks nende toiteväärtuse. Uusi avastusi on tehtud bioloogia ja agroomia valdkonnas.

Edusammud aatomi saladuste avastamise alal ja aatomienergia kasutuselevõtmisel jõuavad ette kõige julgematest kavatsustest. Kui aastat 15 tagasi keegi oleks öelnud, et 1954. aastal hakkab NSV Liidus töötama aatomielektrejaam, siis oleks teda peetud kõige parandamatumaks fantaseerijaks. Veelgi enam, isegi pärast sõda, millal inimesed õppisid aatomipomme valmistama, arvati, et aatomienergia rahulikel eesmärkidel kasutuselevõtmine õnnestub alles 30—40 aasta pärast.

Need sammud, mida praegu tehakse aatomienergia rahulikel eesmärkidel kasutuselevõtmise alal, on ainult kõige esimesed sammud. Ja võib väga hästi juhtuda, et tormiliselt arenev teadus ja praktika jõuavad õige pea ette kõige julgematestki kavatsustest.

Me vaatlesime tehnilise progressi peamisi suundi. Kuid uue tehnika rakendamise ülesanne ei kõrvalda juba olemasoleva tehnika aruka ärakasutamise vajalikkust. Peamise majandusliku üles-

ande lahendamiseks on seadmete kasutamise küsimusel määratu suur tähtsus.

Võtame näiteks elektrijaamad. Mida rohkem tunde aastas elektrijaam töötab, seda rohkem elektrienergiat ta toodab. Ameerika Ühendriikides töötavad elektrijaamad pisut rohkem kui 4500 tundi aastas. Kui me tahame toota sama palju elektrit kui Ameerika Ühendriigid, siis ei tähenda see hoopiski, et meil peaksid olema samasuguse võimsusega elektrijaamad. Kui NSV Liidu elektrijaamad hakkaksid töötama 4500 tundi aastas, nagu Ameerika Ühendriikides, siis oleks vaja samasuguseid võimsusi. Kui nad hakkavad aga töötama keskmiselt mitte 4500, vaid 6750 tundi aastas, siis oleks võimsusi vaja täpselt poolteist korda vähem.

Tähendab, mida paremini seadmeid kasutatakse, seda rohkem saadusi toodetakse ilma uusi vabrikuid ja tehaseid, kaevandusi ja šahte, raudteid ja masina-traktorijaamu täiendavalt ehitamata. Järelikult — selleks et toota niisama palju tööstustooteid nagu neid toodetakse, ütleme, Ameerika Ühendriikides, on vaja vähem seadmeid, vähem võimsusi. See muudab peamise majandusliku ülesande lahendamise tunduvalt kergemaks.

Nõukogude Liidus kasutatakse traktoreid ja kombaine, tööpinke ja vedureid, tootmispinna igat meetrit tunduvalt paremini kui kapitalistlikes maades.

Kuid see ei tähenda veel, et meil olemasolevaid võimsusi ja olemasolevat tehnikat täielikult rakendatakse, et meil selles suhtes kõik korras oleks.

On vaja suurendada seadmete töötamise aega. Praegu töötavad meie ettevõtted masinaehituse alal näiteks keskmiselt umbes 12 tundi ööpäevas (Ameerika Ühendriikides — umbes 5—6 tundi).

Kogemused aga näitavad, et kõige otstarbekohasem on kasutada tootmisvõimsusi kahes vahetuses. Järelikult on veel suured tootmise kasvu võimalused töötundide arvu suurendamise arvel.

On vaja saavutada ka seda, et iga töötunni jooksul saada seadmelt võimalikult rohkem toodangut. On vaja kasutada olemasolevaid masinaid täie võimsusega. Põhilise majandusliku ülesande lahendamiseks on sel esmajärguline tähtsus, sest see võimaldab suurte riiklike vahendite kokkuhoidu, kusjuures need vahendid tuleks kulutada uute tehaste ja vabrikute ehitamisele.

Määratu suur tähtsus on niinimetatud «kitsaskohtade» laiendamisel. Väga sageli pidurdab ettevõtte tööd üks mingisugune jaoskond. Kui näiteks tehase ühel tsehhil on väiksem võimsus kui ülejäänud tsehhidel, siis hakkab see pidurdama kogu tehase tööd, takistades tehasel ära kasutamast kogu oma võimsust.

Partei XX kongress kohustas ära kasutama tootmise kasvu kõiki võimalusi, sealhulgas ka olemasolevate tootmisvõimsuste paremat ära kasutamist, et kõige lühema aja jooksul lahendada põhiline majanduslik ülesanne.

3. Kindlustada rasketööstuse eelisarendamine

Nagu meile juba teada, võime me tootmist kõigis rahvamajandusharudes laiendada üksnes kasutatavate masinate hulka suurendades ja neid täiustades. Sellepärast on masinaehitus, mis varustab kõiki tootmisharusid masinate ja seadmetega, rahvamajanduse juhtivaks haruks, mille igakülgse arendamiseta ei ole mõeldavgi tootmise tõeline laiendamine. Masinate väljalaske suurendamiseks

aga on vaja musti ja värvilisi metalle, on vaja kütteainet, kemikaale, on vaja kõike seda, mida toodab rasketööstus.

Põhilise majandusliku ülesande lahendamiseks on vaja kindlustada põllumajanduse järsk tõus. Kuid selleks et laiendada külvipinda, üles künda uudis- ja jäätmaid, suurendada maisi, tehniliste ja teiste kultuuride külve, tõsta saagikust, arendada loomakasvatust, on vaja põllumajandus varustada traktorite ja haakeriistade, kombainide ja sadade teist liiki masinatega, kemikaalide ja kütteainega. Muidugi, ilma masinaehitust, naftatööstust, must- ja värvilist metallurgiat, keemiatööstust edasi arendamata, ühe sõnaga — ilma rasketööstust arendamata ei saa kindlustada põllumajanduse järsku tõusu.

Me peame laiendama kerge- ja toiduainetetööstuse toodangu tootmist. Kuid millele tugineb nende tööstusharude arendamine?

Kui näiteks on vaja suurendada puuvillase riide tootmist 5 meetri võrra inimese kohta, siis 200 miljonilise elanikkonna juures on meil vaja täiendavalt toota miljard meetrit. Meeter sitsriiet kaalub keskmiselt umbes 110 grammi. Seega on vaja valmistada ligemale 110 000—120 000 tonni lõnga. Et seda lõnga toota, on vaja puuvillakülve laiendada ja ehitada mitukümmend tekstiilivabrikut. Kõike seda aga ei saa teha ilma mitmesuguste masinate ja seadmete, ehitusmaterjalide jne. tootmist suurendamata. See on täiel määral maksev ka mistahes muu tööstusharu suhtes.

Kuuendal viisaastakul peab kaprooni, kloriini, aniidi, nitrooni ja teiste seda tüüpi kunstkiudude tootmine kasvama 6 korda. Kuid selleks peab olema keemiline aparatuur. Kuuenda viisaastaku lõpuks peab kunstnaha tootmine kasvama kuni 50 miljoni

ruutmeetriini. Ja jällegi kerkib meie ette vajadus laiendada masinate ja kemikaalide tootmist, s. o. laiendada rasketööstuse toodangut.

Erilise tähtsusega on ehitustegevus. NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande teostamine nõuab paljude tuhandete uute vabrikute ja tehaste, kümnete uute linnade ehitamist. Üksnes kuuendal viisaastakul on vaja uute vabrikute ja tehaste ehitamiseks kulutada mitusada miljardit rubla.

Kuid meie ees ei seisa mitte üksnes vabrikute ja tehaste ehitamise ülesanne. Me peame laialdaselt arendama ka elamuehitust, kultuur-elutarbelist ja kommunaalehitust. Tuleb taotleda, et igal perekonnal oleks omaette korter kõigi mugavustega: sooja ja külma vee, kanalisatsiooni, telefoni, gaasi ja vanniga. On vaja ehitada rohkem koolimaju, teatreid, staadione, klubisid ja sanatooriume.

Kuid tööstuslikuks ja elamu- ning kommunaal-ehituseks on igati vaja arendada tsemendi, tellise-, raua ja katusekatmise materjalide tootmist, s. o. arendada esijoones rasketööstust.

Rahvamajandus ei seisa paigal, ta areneb lakamatult. Kasvab nõudmine mustade ja värviliste metallide järel, masinate ja kemikaalide, kütteaine ja elektrienergia järel. Tekivad uued tootmisharud, luuakse uusi, üha täiuslikumaid masinaid ja materjale. Luua neid aga ilma rasketööstust arendamata ei saa. Seepärast peame me selleks, et mitte maha jäänu olukorda sattuda, igati arendama rasketööstust.

Sellepärast ongi kommunistliku partei Keskkomitee jaanuaripleenumi (1955. a.) otsuses öeldud: «Kommunistlik partei, juhindudes suure Lenini õpetusest masinalise suurtööstuse igakülgse arendamise ja meie maa elektrifitseerimise kohta, peab nagu ennegi oma tähtsaimaks üles-

andeks edasise tõusu saavutamist rasketööstuses, mis on kogu rahvamajanduse ja meie kodumaa vääramatu kaitsevõime kindel alus, nõukogude rahva heaolu pideva kasvu allikas.»

Kommunistlik partei ja V. I. Lenin on korduvalt näidanud, et rasketööstus — see on kommunistliku ühiskonna materiaalne baas, tema alus.

Nõukogudemaa jaoks oli rasketööstuse igakülgse arendamise küsimus eriti terav küsimus, sest tsaari-Venemaalt sai Nõukogude riik päranduseks majanduslikult mahajäänud rahvamajanduse. Eriti tugevasti oli Venemaa eesrindlikest kapitalistlikest maadest maha jäänud just rasketööstuse arendamises.

On teada, et enne industrialiseerimist oli Nõukogude Liit sunnitud sisse vedama teistest maadest elektrotehnilist terast, mitmesuguseid spetsiaal-terase liike alates tulekindlast ja lõpetades roostevabaga, alumiiniumi, niklit, inglistina, volframit, mida NSV Liidus peaaegu ei toodetud.

Eriti raske oli masinatega. NSV Liidus ei olnud oma autode, traktorite, kombainide ega tekstiilitööstuse jaoks vajalike masinate tootmist; ei toodetud keerulisi metallitöötlemismasinaid, seadmeid ja masinaid toiduainete, keemiatööstuse, klaasitööstuse jaoks ja teiste rahvamajandusharude jaoks.

Väga nõrgalt oli arenenud keemiatööstus. Kummi-, klaasi-, tuletiku-, naha- ja portselanitööstuse jaoks vajalikke keemiasaadusi veeti sisse teistest maadest. Nende eest tuli maksta suuri summasid.

Kõrgelt arenenud rasketööstuse puudumine oli eriti ohtlik seetõttu, et võidi alustada sõda meie tööliste ja talupoegade riigi vastu. Niisuguse riigi jaoks, kel ei ole värvilisi metalle, spetsiaal-terase

liike, arenenud keemiatööstust, tööpingiehitust, võib sõda lõppeda kaotusega.

Esimese ja teise sõjaeelse viisaastaku jooksul loodi võimas rasketööstus, mis kindlustas meie maa vajadused kõigi eespool nimetatud toodete osas. Eriti raskeks ja pakiliseks ülesandeks neil aastail oli arenenud masinaehituse rajamine.

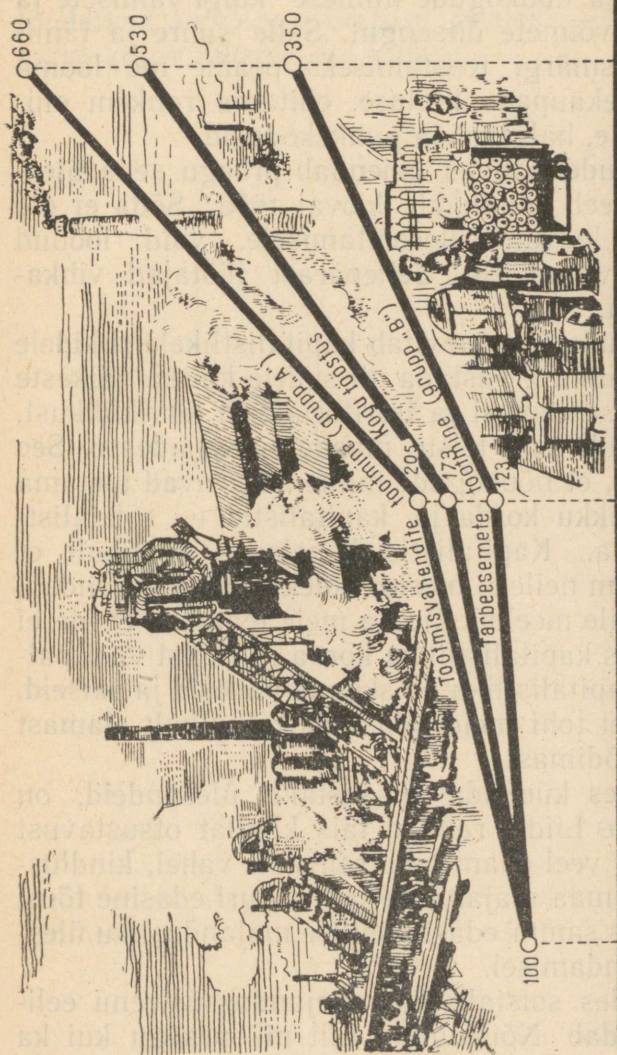
Pingelise töö tulemusena rasketööstuse loomisel likvideeris Nõukogude Liit juba enne sõda meie maa tehnilise ja majandusliku mahajäämuse.

Nagu näeme, on kommunistlik partei kõigil majandusliku ülesehitustöö etappidel teostanud rasketööstuse eelisarendamise poliitikat. Ka kuueandal viisaastakul kindlustatakse tootmisvahendite tootmise veel kiirem arendamine, mida on näha järgnevalt diagrammilt (vt. leheküljelt 75).

Seega on rasketööstuse igakülgne arendamine kõige tähtsam NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamisel, meie maa majandusliku arendamise alus.

*

Kuid inimese poolt loodud tehnika ei ole mitte üksnes suurimaks loovaks jõuks. Seda võib suunata ka purustamiseks. Kui silmas pidada aatomienergia kasutamise võimalust, siis võib julgesti öelda, et veel mitte kunagi pole inimese käsutuses olnud niisuguseid kolossaalseid hävitamisvahendeid. Selle tõttu on praegu rohkem kui kunagi varem kogu maailma rahvastele esmajärgulise tähtsusega võitlus rahu tugevdamise ja kolmanda maailmasõja ärahoidmise eest. Rahuküsimus, erisuguste riikide — kapitalistlike ja sotsialistlike riikide — rahuliku kooseksisteerimise küsimus on meie elu kõige tähtsam küsimus.



1960.a.
(plaan)

1950.a.

1940.a

TÖÖSTUSLIKU TÖÖTMISE KASV NSV LIIDUS
(protsentides 1940. aastaga võrreldes).

Nõukogude Liit ei taha sõda. Meie tahame parandada töötajate elu, kergendada tööliste ja kolhoosnike tööd, veelgi tõsta meie rahva kultuuri, taotleda iga nõukogude inimese kõigi vaimsete ja füüsiliste võimete õitsengut. Selle suure ja tänuväärse eesmärgi teostamiseks peame me looma rahvatarbekaupade külluse, ehitama rohkem elumaju, koole, haiglaid ja puhkekodusid.

Nõukogude rahvas lahendab praegu seda ülesannet ja teeb rahulikku, loovat tööd. Sõda ei ole suunatud loovale ülesehitamisele, vaid loodud varade hävitamisele. Sellepärast töötajad vihkavadki sõda.

Nõukogude Liit soovitab kapitalistlikele riikidele elada rahulikult, austada nii suurte kui ka väikeste rahvaste iseseisvust ja territoriaalset terviklikkust, mitte segada end teiste maade siseasjadesse. See ei tähenda, et nõukogude inimesed peavad toetama kapitalistlikku korda ja kapitalistid — sotsialistlikku korda. Kapitalistid kõnelevad avalikult, et kommunism neile ei meeldi (oleks ka imeks pandav, kui see neile meeldiks!). Ka meie teatame, et me ei kiida heaks kapitalistlikku korda ja endist viisi paljastame kapitalistliku ühiskonna pahesid ja paiseid. Kuid see ei tohi meid takistada rahulikult elamast ja mitte sõdimast.

Teostades kuuenda viisaastaku ülesandeid, on Nõukogude Liidu rahvad täis kindlat otsustavust tugevdada veel enam rahu rahvaste vahel, kindlustada meie maa majanduse ja kultuuri edasine tõus, astuda uus samm edasi põhilise majandusliku ülesande lahendamisel.

Kasutades sotsialistliku majandussüsteemi eeliseid, arendab Nõukogude Liit nii praegu kui ka tulevikus oma majandust mitu korda kiiremini kui Ameerika Ühendriigid, Inglismaa, Prantsusmaa ja

teised kapitalistlikud maad. Sellel nimelt põhineb nõukogude inimeste sügav veendumus, et ülesanne — kõige enam arenenud kapitalistlikele maadele järele jõuda ja neist ette minna ühe elaniku kohta toodetava toodangu ulatuse poolest — lahendatakse kõige lühema aja jooksul.



SISUKORD

I. Mida tähendab arenenud kapitalistlikele maadele majanduslikult järele jõuda ja neist ette minna	Lk. 3
II. Võitluses NSV Liidu põhilise majandusliku ülesande lahendamise eest	9
III. Tootmise arendamise kiire tempo on põhilise majandusliku ülesande lahendamiseks kõige tähtsam	28
IV. Tootmise arendamise kiire tempo kindlustamise teed	37
1. Süstemaatiliselt tõsta tööviljakust	37
2. Pidevalt täiustada tootmistehnikat	49
3. Kindlustada rasketööstuse eelisarendamine .	70

Иоффе, Яков Абрамович
ОБ ОСНОВНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗАДАЧЕ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

На эстонском языке
Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja F. Lõpp
Tehniline toimetaja A. Ruutsoo
Korrektorid L. Golberg ja E. Kask

Ladumisele antud 16. III 1957. Trükkimisele
antud 29. IV 1957. Paber 54×84, $\frac{1}{16}$. Trüki-
poognaid 5. Formaadile 60×92 kohaldatud
trükipoognaid 4,10. Arvutuspoognaid 3,27.
Trükiarv 2000. Tellimise nr. 565.
Trükikoda „Bolševik”, Viljandi,
V. Kingissepa 31/26.
Hind 80 kop.

80 kop.

A-21533

TÜ RAAMATUKOGU



1 0300 00357071 2